

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra zahradnictví

**Květinová výzdoba kostelů a dalších sakrálních objektů
u nás a ve světě**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Ludmila Augustinová

Autor práce: Lenka Kavková

2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

"Květinová výzdoba kostelů a dalších sakrálních objektů u nás a ve světě " vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které uvádím v příložené bibliografii.

V Praze dne:

Podpis autora

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat, všem kteří mi vyšli vstříc při zpracování mé bakalářské práce, zejména paní Ludmile Augustinové za odborné vedení a čas, který mi věnovala.

SOUHRN

Tato práce se zabývá tématem květinové výzdoby kostelů u nás a ve světě.

Téma květinová výzdoba kostelů je v některých zemích, jako třeba Británie, dlouho známým termínem.

V jiných zemích, jako je Česká republika, se stává květinová výzdoba v poslední době stále frekventovanějším tématem, a to i přes probíhající ekonomickou krizi, která postihuje také obchod s květinami.

Práce je členěna do více kapitol.

V kapitole literární rešerše se zabývám vývojem sakrálních staveb na našem území a jejich typologií podle slohů. Dále rešerše přibližuje, jak vidí sakrální prostor a jeho zdobení katolíci a jak protestanti. V další kapitole jsou popsány faktory, které ovlivňují výzdobu kostela: data významných svátků, ke kterým se kostely zdobí, liturgické barvy pro dané období a symbolické významy vybraných květin.

Důležitá kapitola literární rešerše je ta, která dokumentuje specifická aranžmá sakrální floristiky a techniky aranžování, které jsou v menší nebo větší míře používány ve všech popisovaných zemích. Tyto techniky jsou v profesionální floristice zařazeny mezi floristiku tematickou.

Následující část je zaměřena na metody, kterými jsem získala informace a fotodokumentaci z popsaných zemí.

Dále je popsán často se vyskytující rostlinný materiál, včetně materiálu pro vlastní aranžmá.

V kapitole výsledky je zdokumentována květinová výzdoba sakrálních objektů v jednotlivých zemích a v posledním oddílu jsou moje amatérské práce pro konkrétní sakrální objekt.

V kapitole diskuze je vložena fotodokumentace prací profesionálních floristů na téma výzdoba kostelů, jejich techniky aranžování, které jsou porovnány s technikami a druhy aranžmá popsanými v rešerších.

Další je srovnání mých prací – začínající floristky amatérky - s pracemi zkušené floristky amatérky. Následující část diskuze je porovnání rostlinných materiálů používaných pro výzdobu kostelů s trendy prosazovanými v komerční floristice.

V kapitole závěr jsem zhodnotila přínos práce pro moje studium, ten se týká znalostí rostlinného materiálu, a dále jsem se pokusila o předpověď budoucího vývoje sakrální floristiky v České republice i v dalších zemích.

Na základě výsledků práce je zkoncipováno doporučení pro mladé floristy profesionály a pro odborný rozvoj floristek, které zdobí kostely amatérsky.

Klíčová slova: tematická floristika, květinová výzdoba, výzdoba kostela, floristické práce, techniky aranžování.

ABSTRACT

The present Dissertation deals with the topic of flower decoration of churches in the Czech Republic and in the world.

The topic of flower decoration of churches is a well-established term in some countries, such as in the United Kingdom.

In other countries, like e.g. in the Czech Republic, flower decoration has become recently a more and more frequented topic, in spite of the current economic crisis which has hit the flower business as well.

The Dissertation is divided into several chapters.

The chapter focused on the bibliography review deals with development of sacral buildings in the territory of the Czech Republic and their typology according to styles. Besides this, the review describes Catholic and Protestant opinions on sacral premises and their decoration. The chapter which follows describes factors affecting church decorations: dates of important holidays to which decoration is made, liturgical colours for the period in question and symbolic meanings of selected flowers.

An important chapter of the bibliography review is dedicated to specific arrangements of sacral floristics and arrangement techniques which are more or less frequently used in all of the countries described. These techniques belong, according to the professional floristics, among topical floristics.

The following part is focused on methods through which I have acquired necessary information and photograph documentation from the countries described.

This is followed by a description of flower materials with frequent as well as exceptional occurrence, including the material for my own arrangements.

The chapter entitled “Results” describes flower decoration of sacral buildings in individual countries, and the last section documents my informal work for a particular small church.

The chapter entitled “Discussion” includes photograph documentation of the work of professional florists focused on the topic of church decoration, their arrangement techniques which are compared with techniques and types of arrangements described in reviews.

Another comparison is made for the work of an experienced non-professional florist and my work as a novice non-professional florist. The following part of the discussion deals with comparison of flower materials used for decoration of churches with the trends supported in commercial floristics.

The chapter entitled “Conclusion” evaluates benefits of the Dissertation to the author’s study and outlines a forecast of the future development of sacral floristics in the Czech Republic and in other countries.

On the basis of the Dissertation results it is possible to find there recommendations for young professional as well as non-professional florists and for their further specialised development.

Key words: topical floristics, flower decoration, church decoration, floristic work, arrangement techniques.

Obsah

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE	1
KVĚTINOVÁ VÝZDOBA KOSTELŮ A DALŠÍCH SAKRÁLNÍCH OBJEKTŮ U NÁS A VE SVĚTĚ	1
1 ÚVOD	1
<i>SAKRÁLNÍ FLORISTIKA VE SVĚTĚ GLOBALIZACE</i>	1
2 CÍL PRÁCE	3
3 LITERÁRNÍ REŠERŠE	4
3.1 VÝVOJ SAKRÁLNÍ ARCHITEKTURY V ČECHÁCH	4
3.2 SAKRÁLNÍ ARCHITEKTURA OČIMA KATOLÍKŮ A PROTESTANTŮ	5
3.3 VZNIK NEDELE A VÝVOJ LITURGICKÉHO ROKU	6
3.4 LITURGICKÉ BARVY	8
3.5 SPECIFICKÉ BARVY V SAKRÁLNÍ FLORISTICE	9
3.5.1 <i>ŽLUTÁ</i>	9
3.5.2 <i>BÍLÁ</i>	9
3.5.3 <i>NACHOVÁ A FIALOVÁ</i>	9
3.5.4 <i>RUDÁ A ŠARLATOVÁ</i>	10
3.6 SYMBOLIKA KVĚTIN V MÝTECH, LEGENDÁCH A VÝTVARNÉM UMĚNÍ	10
3.7 TECHNICKÉ POŽADAVKY	14
3.7.1 <i>TEXTURA</i>	16
3.7.2 <i>SVĚTLO</i>	16
3.7.3 <i>TEPLOTA A OTUŽILOST KVĚTIN</i>	17
3.7.4 <i>VENKOVNÍ ÚPRAVY</i>	17
3.7.5 <i>TEPLOTA V INTERIÉRECH</i>	17
3.8 ARANŽMÁ POUŽÍVANÁ V SAKRÁLNÍ FLORISTICE	19
3.8.1 <i>SLOUPY</i>	19
3.8.2 <i>FESTONY A GIRLANDY</i>	19
3.8.3 <i>FESTON</i>	19
3.8.4 <i>GIRLANDA</i>	20
3.8.4.1 <i>ROZDĚLENÍ GIRLAND PODLE TVARU</i>	20
3.8.4.2 <i>ROZDĚLENÍ GIRLAND PODLE POUŽITÉHO MATERIÁLU</i>	20
3.8.4.3 <i>COP</i>	20
3.8.4.4 <i>ŘETĚZ</i>	20
3.8.4.5 <i>SNÍTKA</i>	20
3.8.5 <i>DEKORACE LAVIC</i>	21
3.8.6 <i>KAPKY NA TYČÍCH</i>	21
3.8.7 <i>ROH HOJNOSTI</i>	21
3.8.8 <i>VĚNEC</i>	21
3.8.9 <i>KŘÍŽ</i>	22
3.8.10 <i>PROSTOROVÉ ARANŽMÁ</i>	22
3.8.11 <i>VÁNOČNÍ STROM</i>	22
4 MATERIÁL A METODY	24
4.1 METODY ZÍSKÁNÍ INFORMACÍ A FOTOGRAFICKÉHO MATERIÁLU	24
4.1.1 <i>Izrael</i>	24
4.1.2 <i>Švýcarsko</i>	24
4.1.3 <i>Polsko</i>	24
4.1.4 <i>Německo</i>	24
4.1.5 <i>Česká republika</i>	24

4.1.6	<i>Ukrajina</i>	25
4.1.7	<i>Slovenská republika</i>	25
4.1.8	<i>Velká Británie</i>	25
4.2	MATERIÁL	25
4.2.1	<i>FLORISTICKÉ NÁŘADÍ</i>	25
4.2.2	<i>VÁZACÍ MATERIÁL</i>	26
4.2.3	<i>VÝROBKY Z DRÁTU A KOVU</i>	26
4.2.4	<i>POMOCNÝ MATERIÁL</i>	26
4.2.5	<i>FIXAČNÍ MATERIÁL - LEPIDLA</i>	26
4.2.6	<i>SPREJE</i>	26
4.2.7	<i>OSTATNÍ POMOCNÝ MATERIÁL</i>	26
4.3	ROSTLINNÝ MATERIÁL ČASTO POUŽÍVANÝ PRO SAKRÁLNÍ FLORISTIKU	26
4.3.1	<i>ROSTLINY NEJVYŠŠÍ HODNOTY</i>	27
4.3.2	<i>ROSTLINY SE STŘEDNÍ HODNOTOU</i>	27
4.3.3	<i>ROSTLINY S NEJNIŽŠÍ HODNOTOU</i>	27
4.3.4	<i>ROSTLINY PRO VEGETATIVNÍ STYL</i>	27
4.3.5	<i>VÝPLŇOVÝ MATERIÁL A ZELEŇ</i>	27
4.3.6	<i>HRNKOVÉ ROSTLINY</i>	27
5	VÝSLEDKY	28
5.1	SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA V IZRAELI	28
5.2	SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA V POLSKU	30
5.3	SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA VE ŠVÝCARSKU	32
5.4	SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA V NĚMECKU	35
5.5	SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA V ČECHÁCH	37
5.6	SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA NA UKRAJINĚ	40
5.7	SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA NA SLOVENSKU	42
5.8	SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA V BRITÁNII	45
5.9	VLASTNÍ PRÁCE	48
5.9.1	<i>VELIKONOCE</i>	48
5.9.1.1	<i>VELIKONOČNÍ KYTICE DO KOSTELA</i>	48
5.9.1.2	<i>VYPICHOVANÉ ARANŽMÁ NA POSTRANNÍ OLTÁŘ</i>	49
5.9.1.3	<i>VYPICHOVANÉ VELIKONOČNÍ ARANŽMÁ</i>	50
5.9.2	<i>SVÁTEK ZESNULÝCH</i>	50
5.9.2.1	<i>VYPICHOVANÝ KŘÍŽ</i>	50
5.9.2.2	<i>ARANŽMÁ K OLTÁŘI PRO DUŠIČKOVOU MŠI</i>	51
6	DISKUZE	53
6.1	TRENDY	54
7	ZÁVĚR	60
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61

1 ÚVOD

SAKRÁLNÍ FLORISTIKA VE SVĚTĚ GLOBALIZACE

Květinová výzdoba objektů, které slouží církvím k původním účelům, tedy v původním smyslu slova „sacre“ (latinsky – svatý), se ubírá podle mých zjištění dvěma směry.

Profesionální floristika má stále velkolepější využití při slavnostní výzdobě chrámů, katedrál a jiných objektů, využívaných pro příležitosti svateb, křtů, pohřbů a církevních svátků, tak jak jsou uvedeny ve zvláštní kapitole zděděné schéma církevního roku.

Obrázek 1 Kytice na podstavci

Pro tyto floristické disciplíny se používají květiny jako „luxusní komodita“ a do Evropy a okolních zemí přicházejí přes nizozemskou burzu. Původ květin pak může být i v oblastech, kde „výroba“ květin neprobíhá podle zásad fair trade. Zmiňovaný problém je předmětem mnoha jiných prací, ale bývá často kritizován právě v církevních kruzích.

Floristika svatební i smuteční zažívá boom, přestože dle IHNED.cz 15.10 011: prodej řezaných květin a rostlin v největší aukční síni Flora Holland klesl v prvním čtvrtletí letošního roku o 12 procent. Nízký zájem o květiny způsobuje globální ekonomická recese. Ředitel burzy Timo Huges však věří, že trh s květinami dosáhl svého dna a situace již bude pouze lepší.

Sakrální floristiku sice ovlivňuje politická situace, ale samozřejmě je velmi důležité, jaké je v dané oblasti zastoupení aktivních křesťanů. Záměrně používám slovo oblast, protože regionálně jsou v tomto směru například v Čechách a na Moravě propastné rozdíly.

Floristika nikoli „amatérská“, ale nevýdělečná, kterou pro farnosti zajišťují dobrovolnice, ať už nadšenkyně s různými kurzy nebo i opravdové profesionálky, jeptišky či členky klubů, se týká menších kostelů a drobnějších sakrálních objektů. Rozdíly ve zdobení květinami v nich jsou i v dostupnosti materiálu, který se kombinuje jak z květin kupovaných, tak z materiálu z vlastních zdrojů. I ten může být velmi rozdílný, jak to vyplyne z dalších kapitol o květinové výzdobě (např. v Čechách a Izraeli). Jisté je, že lidé mají stále potřebu zdobit místa setkávání, i když z profesionálního hlediska může být výsledek velmi tristní - blíže v kapitole o Ukrajině.

Pokud se ale ekonomická a politická situace v některé zemi zlepší (viz. Čechy v době socialismu a nyní), lidé rádi zdobí. Vidíme to v celé historii lidstva.

A co je vhodnější materiál ke zdobení než květiny a jiné přírodní materiály. Vždyť rostou všude okolo nás. Jestliže se někde z důvodů ekologických květiny netrhají, jako například ve Švýcarsku, je zde spousta dalšího přírodního materiálu, který lze využít na základech Land artu. Pokud pak floristka spojí všechny dostupné zdroje materiálu se šikovností a kreativitou, může vzniknout nádherné dílo - jako ve vazbách kouzelníka floristiky pana Malcolma Hilliera.

2 Cíl práce

Cílem této práce je popsat květinovou výzdobu kostelů a dalších sakrálních objektů u nás a v zahraničí. Součástí práce jsou i návrhy a realizace vlastních květinových aranžmá pro konkrétní sakrální stavby.

3 LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 VÝVOJ SAKRÁLNÍ ARCHITEKTURY V ČECHÁCH

Naše nejstarší křesťanská sakrální architektura je spojena s christianizací našich slovanských předků na Velké Moravě v 9. stol. V té době se stávají častým kostelním typem rotundy. Vedle rotund se staví malé čtyřhranné kostely s apsidou pro oltář.

U klášterů i mimo ně se budují také trojlodní baziliky - v Olomouci, na Pražském hradě a další. Potom na počátku 13. století je v románsko-gotickém stylu vytvořen například dodnes významný Velehrad nebo Předklášteří v Brně. Od poloviny 13. až do počátku 15. století jsou u nás na venkově i ve městech budovány gotické kostely, klášterní areály a katedrály. Vrcholem gotické architektury je katedrála svatého Víta a řada dalších kostelů v Praze i mimo ni.

Obrázek 2 Sakrální stavba v Čechách

Pozdní - tzv. vladislavská nebo také jagellonská - gotika spadá do druhé poloviny 15. a do počátku 16. století (Svatá Barbora v Kutné Hoře, Svatý Jakub v Brně, Svatý Mořic v Olomouci a mnoho dalších).

Renesance k nám přicházela s italskými staviteli i umělci od 16. století a uplatňovala se zejména v městském prostředí a pak u šlechtických sídel na venkově. Potřeba sakrálních staveb v našich zemích však byla saturována pozdní gotikou, takže se v tomto prostředí setkáváme s renesancí jen mimořádně. V zámeckých objektech to bývají soukromé kaple a u farních kostelů rodinné hrobky (Postřelmov na Zábřežsku, hrobka Bukůvků z Bukůvky), často jsou hrobky také spojené přímo s kostelem (Edelmannova hrobka při kostele svatého Mořice v Olomouci, hrobka svatého Stanislava při katedrále svatého Václava).

Ještě méně se u nás uplatnil manýrismus, přechodný styl mezi renesancí a barokem. Nejvýznamnějším příkladem je přístavba presbytáře katedrály svatého Václava v Olomouci. Další vývoj barokního stylu na našem území zpzdila třicetiletá válka.

Teprve 2. polovina 17. století a 1. polovina 18. století je dobou raného a vrcholného baroka. K významným osobnostem vrcholného baroka patří na Moravě dva italské stavitelé Giovanni Pietro Tencalla (biskupská rezidence v Kroměříži, Klášterní Hradisko u Olomouce, Stará Voda atd.) a Domenico Martinelli (kostel sv. Michala v Olomouci, Svatý Kopeček u Olomouce a další). Nejvýraznější osobností je však Jan Blažej Santini Aichel, který vedle klasických barokních staveb (poutní kostel Křtiny) je tvůrcem „české barokní gotiky“. Tu

nejvýrazněji uplatnil na panství cisterciáckého kláštera ve Žďáru nad Sázavou. Mimo jiné vytvořil poutní areál na Zelené Hoře u Žďáru, který se stal vrcholem tohoto uměleckého projevu a dnes je památkou světového kulturního dědictví Unesca. Závěr barokního slohu přešel v rokoko, v němž se uplatňuje jemná, až přebujelá dekorace.

V reakci na tuto stylovou formu vzniká klasicismus, který odstranil ze svého stavebního repertoáru veškerou výzdobu s konvexně konkávními tvary a liniemi v půdorysu i ve hmotách. Klasicismus se vrací k slohové čistotě a jednoduchosti antiky. V sakrálním prostředí se však výrazněji neuplatnil (Pojsl, 2010).

3.2 SAKRÁLNÍ ARCHITEKTURA OČIMA KATOLÍKŮ A PROTESTANTŮ

Katolíci předpokládají, že existuje něco takového jako „sakrální architektura“, neboli architektura samou svojí povahou předurčená k sakrálnímu využití.

Obrázek 3 Oltář ve Skalici

Obvykle je známo, že katolické kostely vznikaly a vznikají na „posvátných místech“, jako jsou hroby mučedníků, nebo na místech, kde jsou soustředěny nebo kam jsou přemístěny translace, relikvie a obrazy svatých. Taková místa jsou pak dotvářena legendami o posvátných dějích.

Naproti tomu evangelíci stavbu svého kostela nespojují s posvátným místem, s uložením relikvií a svatých obrazů nebo s přítomností nejsvětější svátosti, nýbrž se společenstvím sboru.

Reformovaní evangelíci přitom zdůrazňují, že ke své bohoslužbě kostel vlastně ani nepotřebují. Bohoslužba může a má být sloužena tam, kde je potřeba. Evangelický - protestantský kostel je pak také prostorem výchovy, společenských a kulturních setkání sboru, a funguje proto i v jiném režimu než kostel římskokatolický. Protestantské kostely nejsou tak výlučnými prostory jako kostely římskokatolické a jsou využívány i ke světským záležitostem (Altová, 2009).

3.3 VZNIK NEDĚLE A VÝVOJ LITURGICKÉHO ROKU

Lidé potřebují nějak duchovně zvládnout tok času. Pořizovali si a pořizují si nejen matematický kalendář, ale do střídajících se časových údobí vplétají různé své představy a rituály, ať už mají povahu pranáboženskou nebo přírodní, folklórní či společenskou.

Do této reality museli vstoupit i křesťané. Činili tak v dlouhém procesu způsobem, jenž byl r. 1589 nazván poprvé církevním rokem.

Obrázek 4 Oltář Tvarožná Lhota

ZDĚDĚNÉ SCHÉMA ZÁPADNÍHO CÍRKEVNÍHO ROKU

1. VÁNOČNÍ OKRUH:

- a) Čtyři neděle adventní
- b) Vánoce - Svátek narození Páně
- c) Epifanis - Svátek zjevení Páně (Tří králů – 6. 1.)

2. VELIKONOČNÍ OKRUH:

- a) Postní doba - Popeleční středa (mezi 4. 2. – 10. 3.)
 - 1. až 6. postní neděle (Invocavit, Reminiscere, Oculi, Laetare, Judica, Květná neděle)
 - Pondělí až středa svatého týdne
 - Svátek ustanovení večeře Páně – Zelený čtvrtek
 - Svátek ukřižování Páně – Velký pátek
 - Bílá sobota (mezi 21. 3. – 24. 4.)
- b) Svátky velikonoční
 - Velikonoční noc
 - Den vzkříšení Páně (Hod Boží velikonoční)
 - Velikonoční pondělí
- c) Svátky svatodušní
 - Neděle svatodušní
 - Pondělí svatodušní
 - Svátek Trojice (1. neděle po Svatodušních svátcích)

Připomínky mají i historické události – Den reformace 31. 10., svátek Cyrila a Metoděje 5. 7., Jana Husa 6. 7. apod.

Své místo v něm nalézají také Den díkůvzdání za úrodu, mírová neděle, výroční den posvěcení chrámu aj.

Středověké církve zaplnily celoroční kalendář svátky mučedníků a svatých. Podle těchto jmen se řídily tzv. jmeniny osob, křestní jména byla ovšem čerpána i odjinud. I pro ně pak byla rezervována místa v kalendáři (Salajka, 1985).

3.4 LITURGICKÉ BARVY

V půli středověku se stávalo obvyklým vyjadřovat úsek církevního roku a svátky určitou symbolickou barvou na oltáři, kazatelně, pulpitu, případně i na kněžském rouchu a na pokrývce kalicha.

Obrázek 5 Oltář v liturgických barvách

Bílá má značit Boží zář a slávu Kristovu, je to barva užívaná pro Vánoce a pro dobu velikonoční radosti.

- Červená je barva ohně, lásky a krve, je přidělena Svatodušním svátkům a svátkům církve.
- Zelená je barva života, v tzv. volné neděli po sv. Trojici a o nedělích mezi zjevením Páně a postem.
- Modrá a fialová je barva oblohy a dálky. Vyjadřuje touhu po světle a životě i vážné zamyšlení a kajícnost, obléká se do ní v čas postní a adventní.
- Černá je výrazem smutku a temna, připadá na Velký pátek a pro svátky zesnulých.
- Žlutá, zlatá a stříbrná jsou barvou určitých kultových předmětů, ale především jsou ozdobou rouch a textilií.

Na východě se této věci nepřikládá tak značný význam. Skutečná pravidla pro užívání barev v bohoslužebném prostoru se rodila až od 12. století v rámci nového důrazu na symbol a alegorii. Závazné předpisy pro celou římskokatolickou církev zavedl až misál Pia V. Pokud

jde o reformační společenstva, přidržují se této tradice v uměřené míře anglikáni a luteráni (Salajka, 1985)

3.5 SPECIFICKÉ BARVY V SAKRÁLNÍ FLORISTICE

Výraznou roli v proporcionalitě hraje barva. Tmavé barvy jako kdyby použité květiny tahaly směrem dolů, proto dekorace z tmavých barev mohou být vyšší, širší a delší, než by odpovídalo zlatému řezu. Na příklad kytice z tmavě fialových kal může být vyšší než z bílých, věneček z tmavomodré statice větší než ze světlomodré (Bittnerová 2007).

3.5.1 ŽLUTÁ

Žlutá je často využívaná barva pro sakrální floristiku.

Běžně používané jsou: žluté lilie (*Lilium*), žluté růže (*Rosa*), žluté frézie (*Freesia*).

Akácie (*Acacia retinoides*) jako výplňový a dokončovací materiál rychle vadne, je nutné ji aranžovat až těsně před obřadem. Často používané odrůdy žlutých květů, jako jsou růže a gerbery, zkracují životnost ostatních květů v aranžmá (Bittnerová 2007). Žluté gerbery jsou velmi citlivé na čistotu vody ve váze i na některé druhy vyživovacích prostředků. Častým materiálem pro letní výzdoby venkovních shromáždění nebo při poděkování za úrodu je *Helianthus annuus*.

3.5.2 BÍLÁ

Bílá je nejčastější barva z důvodů náboženských a pro velký objem svatební floristiky. Často používaný rod je *Lilium*, např. "candidum, scabiosa, longiflorum".

Kytice velikonočních lilií a tzv. kočiček - samčí jehnědy *Salix caprea* je nádherná a elegantní dekorace (Hillier, 2002).

3.5.3 NACHOVÁ A FIALOVÁ

Nachová a fialová barva je často využívána v době adventu a svátku zesnulých. Tmavší odstíny nachové a fialové barvy působí melancholicky, ale jejich světlejší varianty - slézová, šeříková, fuchsiová a levandulová dokonale ladí navzájem i s příbuznou karmínovou. Výrazně fialové barvy mají květy rodu *Iris sp.*, *Tulipa sp.*, *Campanula sp.*, *Hydrangea sp.*, *Limonium sinuatum* a *Delphinium sp.*, (Hillier, 2002).

3.5.4 RUDÁ A ŠARLATOVÁ

Rudá a šarlatová barva bývá uplatněna obvykle na textiliích v sakrálních objektech. Kromě rodu *Rosa* a *Paeonia* jsou v sakrální floristice výborně využitelné například *Celosia argentea*, které jsou ideální svou texturou i tmavě bordó barvou (Hillier, 2002).

3.6 SYMBOLIKA KVĚTIN V MÝTECH, LEGENDÁCH A VÝTVARNÉM UMĚNÍ

LILIE

Latinský název *Lilium* (čeleď *Liliaceae*), čítající asi 100 druhů a vyskytující se v mírném pásu, vznikl zkomolením řeckého *leirion*, *leiroe* = bledý, něžný (Fifková 2010).

Jean Ignace Isidore Gérard Grandville (1803–1847): Lilie, kolorovaná litografie z knihy *Les Fleurs Animées, I. Paris 1860* (Vědecká knihovna v Olomouci)

Obrázek 6

Lilie je symbolem čistoty, míru i královské důstojnosti a je zasvěcena všem panenským bohyním. V křesťanství je bílá lilie symbolem Panny Marie. Bílá lilie je také symbolem Zvěstování a atributem archanděla Gabriela a mnoha dalších světců, např. sv. Antonína Paduánského, sv. Františka z Assisi, sv. Dominika, sv. Františka Xaverského a sv. Kláry (Fifková, 2010).

PIVOŇKA

Rod *Paeonia* (čeleď *Paeoniaceae*) čítá 35 druhů, z toho 27 bylinných, kvetoucích v Evropě a Asii, 6 keřovitých čínských pivoňek a 2 severoamerické druhy.

Rodový název pochází z řeckého vlastního jména Paeon (též Paeon), což byl podle Homéra lékař olympských bohů, který díky léčivým účinkům kořene a semen pivoňky (*Paeonia officinalis*) uzdravil boha podsvětí Háda.

Německý název Pfingstrose je odvozen z doby kvetení této rostliny kolem letnic - Svatodušních svátků, německy Pfingsten, říkalo se jí také Gichtrose nebo Blutrose (Fifková, 2010).

Jako mystická rostlina patří pivoňka ke květinám zakázaným v rajske zahradě. Její léčivá síla - známá od antiky - byla přenesena do křesťanské symboliky na Krista „jako růže bez trní“. Byla jednou z nejdůležitějších květín mariánského kultu. Pěstovala se už v nejstarších klášterních zahradách jako léčivá rostlina, odkud se velmi rychle rozšířila do okrasných i selských zahrad a během jarních svátků se jí v kostelech zdobily oltáře a mariánské obrazy. Díky svým červeným květům se stala pivoňka symbolem horoucí lásky k Bohu.

ORLÍČEK

Rod *Aquilegia* (z čeledi *Ranunculaceae* - pryskyřníkovité) je doma především v horských oblastech severní polokoule, existuje více než 70 druhů orlíčků.

V severské mytologii byla tato květina zasvěcena bohyni Frize. Vysazován byl od 12. století do středoevropských zahrad, zprvu klášterních a hradních (Fifková 2010). Květ orlíčku byl díky svému tvaru přirovnáván k holubici, proto se mu také říká německy Taubenblume, anglicky Columbine, a na středověkých deskových obrazech tudíž symbolizoval Ducha svatého (Fifková, 2010).

Johann Georg Nikolaus Dieterichs (1681–1737):
Phytanthoza iconographia..., III. Regensburg 1742.
(Všadecká knihovna v Olomouci)

Obrázek 7

Rod *Narcissus* (čeleď *Amaryllidaceae*) je v křesťanské symbolice znamením vítězství božské lásky a věčného života nad smrtí, sobectvím a hříchem.

Mýtus o Narkisovi byl častým námětem barokního malířství (Fifková 2010).

HVOZDÍK

Rod *Dianthus* (z řeckého Dios Athos – Diova květina, čeleď *Caryophyllaceae*) je doma v Evropě, Asii a Africe. Známe asi 300 druhů hvozdíků a těžiště jejich rozšíření je v oblasti Středomoří (Fifková 2010).

V křesťanské ikonografii je hvozdík spojován s Pannou Marií. Nejslavnější plátna, jejichž námětem je Madona s karafiátem, vytvořili takoví velikáni jako Da Vinci, Dürer či Raffael.

Růžový hvozdík představuje slzy Panny Marie, lidově se domácím hvozdíkům dosud říká „slzičky“. Symbolizuje i utrpení Krista, neboť tvar hvozdíků připomíná hřebík, nástroj

Obrázek 8

Kristova umučení. Český název hvozdík pochází z praslovanského „gvozd – hřebík“, s pojmenováním „hřebíček“ se lze dosud setkat na Moravě.

Podobně německé označení pro hvozdík je Nelke od Nagel – hřebík, Nägelchen – hřebíček (Fifková, 2010).

ROSA

Převážná většina z asi stovky druhů rodu *Rosa* (čeleď *Rosaceae* - růžovité) pochází z Asie, méně jich je z Evropy, Severní Ameriky či severozápadní Afriky. Růže je prastarým symbolem, který představuje jak nebeskou dokonalost, tak i pozemskou náruživost. Jako květina velkých ženských božstev (Isis, Afrodité, Venuše, Panna Marie) symbolizuje lásku, krásu, plodnost a také panenskost. Pomíjivost růže představuje smrt a zármutek, její trny jsou

obrazem bolesti, krve a mučednictví (Fifková 2010). Věnce růží považovali staří Řekové i za nejkrásnější dar svým mrtvým. Jako pohřební květina symbolizuje růže vzkříšení a věčný život, proto byly růžové keře vysazovány v římských pohřebních zahradách.

Jean Ignace Isidore Gérard Grandville (1803–1847):
Růže jako královna květin, kolorovaná litografie
z knihy *Les Fleurs Animées*, I. Paris 1867
(Vědecká knihovna v Olomouci)

Obrázek 9

Svátek růží - Rosalie je v římském kultu mrtvých doložen od 1. století našeho letopočtu a slavil se mezi 11. květnem a 15. červencem (Fifková, 2010).

Rudá růže se stala rovněž symbolem krve, bílá růže byla později jako symbol čistoty spojována s Pannou Marií, nazývanou též „růží bez trnů“ (Fifková, 2010).

3.7 TECHNICKÉ POŽADAVKY

Obrázek 10 Osvícený oltář

Důležitým základem každé floristické dekorace prostoru je respektování technických požadavků, zvláště ochrana zařízení a nábytku, který může být i v cenném historickém interiéru, takže dekorace nesmí nic poškodit (Haake, 2010).

V prostoru musí být zachována jeho funkčnost - v malé kapličce neumístíme obří dekoraci, která by zahltila celý prostor. Všechny součásti květinových aranžmá musí být naprosto bezpečné, stabilní a pevné. V žádném případě nemohou být negativně ovlivněny provozní funkce prostoru nebo části místnosti (Haake, 2010).

To platí zejména tam, kde probíhají mše i jiné akce pro rodiče s malými dětmi. Zde by neměl florista používat výrazně jedovaté rostliny například čeledi: *Ranunculaceae*, *Euforbiaceae*, z čeledi *Fabaceae* zejména *Laburnum anagyroides*, z čeledi *Skrophulariaceae* bohužel nádherný *Digitalis* a další.

Obrázek 11 Myslivecká mše

Forma příležitostného aranžmá je určena událostí, pro kterou zdobíme: křest, svatba, bířmování, první svaté přijímání, pohřební rozloučení, svátky jako Velikonoce, Vánoce, Všech svatých, Památka zesnulých. Mimořádné události, jako např. příjezd biskupa nebo dokonce papeže, vyžadují rozdílné techniky i materiály. Speciality jako mše motorkářů nebo myslivců, k oslavě svatého Huberta či výzdoba na svatovavřínecké hody jsou pak přímo floristickou výzvou.

Výzdoba kostela se podřizuje funkci jeho jednotlivých částí. Nejdůležitějším místem kostela je oltář. Po liturgické reformě se významným místem stal obětní stůl před hlavním oltářem, u kterého kněz slouží mši. V moderních kostelech postavených ve druhé polovině 20. století bývá zpravidla hlavní oltář nahrazen křížem a funkci oltáře plní obětní stůl (Bittnerová, 2010).

Okázalost a harmonie symetrického uspořádání, barevný soulad, symbolické znázornění moci a sebevědomí a také umělecké vyjádření radosti ze života, to je baroko. Užívá si života plnými doušky a navazující rokoko představuje jeho zjemnělé a hravé pokračování. To vše musí vyjadřovat i floristická výzdoba takových prostor. Chopíme se tedy barev, zvolíme honosné druhy květů, pracujeme v dekorativním stylu za pomoci symetrie (Haake, 2010).

V gotickém kostele stoupá náš pohled kolem sloupů, vysokých zdí a lomených gotických oblouků stále vzhůru. Budova navíc působí vznešeně díky své charakteristické symetrii. Vzhledem k tomu jsou do výše směřující rostliny aranžovány symetricky (Haake, 2010).

Obrázek 12 Oltář v květech

Základ výzdoby kostela tvoří zpravidla dvě velké úpravy – za velkou považujeme kompozici 90 cm a více (Hillier, 1998) - umístěné po stranách oltáře tak, aby byly viditelné ze všech stran. Dobře působí kytice u vchodu, která vítá příchozí. Mohou se ověncit i sloupy, římsy oken a konce lavic (Hillier, 2002).

Pokud mají stát aranžmá poblíž kazatelny, výzdoba kostela obvykle vypadá nejlépe, opakují-li se barvy, které jsou v kostele již zastoupené, například živé tóny oken z barevného skla (Haake, 2010).

3.7.1 TEXTURA

Pro potřeby aranžování rostlin je možné texturu definovat jako uspořádání povrchových částí a detailů povrchů pozorovaných předmětů. Jinak se nám jeví hladina vody v ploché misce, jinak hladký věnec z listů cesmíny a jinak věnec z plodů mochnyně. Jinak se nám jeví proto, že na první pohled se plocha liší v uspořádání a současně v kvalitě. Proto bychom také mohli říci, že textura vyjadřuje charakter či kvalitu povrchu plochy.

Textura je u rostlin ovlivněna primárně velikostí listů, květů, jejich hustotou, postavením, členitostí a sekundárně formováním povrchu listů, květů a jejich barvou i vzdáleností (Bittnerová, 2007).

3.7.2 SVĚTLO

V gotických kostelech panuje díky pestrým oknům mělké a rozptýlené světlo (Haake, 2010).

Vtah mezi barvou a světlem je stejně významný jako mezi jinými prvky. Světlo může výrazným způsobem ovlivnit charakter, kvalitu a intenzitu barvy a v konečném důsledku i její celkové vnímání. Viz obrázek 14.

Důležitým aspektem ve vztahu barvy a světla je zdroj světla. Na přirozeném světle si barvy v maximální možné míře zachovávají své kvalitativní znaky. Silná intenzita světla - spojená s hladkou, lesklou texturou - může, jak již bylo uvedeno, způsobit výrazné změny barvy, nepříjemné odrazy, odlesky a podobně (Bittnerová 2007).

Tyto fyzikální jevy nabývají zvláštní důležitosti při výzdobě kaple nemocniční nebo hospicové. Naprostá většina pacientů má sníženou kvalitu zraku a zároveň používá silné brýle, které umocňují intenzitu záblesků.

Naopak při vánoční výzdobě určitě všichni vnímají pozitivně odlesky zlaté na tmavých jehličkách a na tmavě rudých plodech cesmíny, to vše může být umocněno teplým světlem svící.

Interiérová výzdoba moderních sakrálních objektů bývá podrobena ostřejším zdrojům světla a barvy interiérů bývají v ostřejším ladění. Někdy je zde i mnoho řad barevných sedadel v kontrastu s bílými stěnami. To dává prostor kreativitě, ale zároveň to klade důraz na preciznost a začištění.

3.7.3 TEPLOTA A OTUŽILOST KVĚTIN

Každá rostlina je na svém původním stanovišti otužilá, protože je přizpůsobená daným podmínkám. Pojem otužilost se proto používá jen ve vztahu k pěstovaným rostlinám, které téměř vždy žijí v cizím prostředí. Zjednodušeně otužilostí rozumíme schopnost rostliny vydržet běžné klimatické podmínky během celého roku. V chladných oblastech se tento pojem používá ve smyslu tolerance k nízkým teplotám, v horkých klimatických podmínkách se někdy používá pro vyjádření odolnosti k takovým stresům, jako je sucho nebo extrémně vysoká teplota (Brickell, 1996).

3.7.4 VENKOVNÍ ÚPRAVY

Poutě a shromáždění pod širým nebem se odehrávají v letních měsících, kdy bývá vysoká teplota a malá vlhkost vzduchu.

Mezi největší úskalí venkovních aranžmá patří povětrnostní podmínky. Z těchto důvodů musíme klást velký důraz na výběr materiálů a nádob (Bittnerová, 2011).

Používáme sesazované dekorace z hrnkových rostlin. Pokud je nádoba aranžována za pomoci živých hrnkových rostlin, dbáme na správný výběr rostlinného materiálu - orientace ke světovým stranám, trvanlivost materiálu a jiné (Bittnerová, 2011).

3.7.5 TEPLOTA V INTERIÉRECH

Výběr rostlin je třeba podřídít také teplotě interiéru, která je významnou a limitující podmínkou pro všechny životní pochody v rostlině (Bittnerová, 2011).

Teplota a vlhkost v interiérech sakrálních objektů bývá velmi rozdílná. V historických objektech bývá klima chladné a vlhké, což je pro většinu druhů rostlin příznivé. Toto neplatí pro některé rody z čeledi *Orchidaceae*, které jsou citlivé na nižší teploty.

Citlivé na chlad jsou i *Anthurium*, *Heliconia* a jiné (Bittnerová, 2011).

Naopak ve vytápěných objektech, v kaplích nemocnic a hospiců musíme přizpůsobit trvanlivost výzdoby vyšším teplotám a suššímu ovzduší.

V době adventní, v době Vánoc a brzkých Velikonoc využíváme všeobecně odolné jehličiny a materiál keřů a stromů, které můžeme úspěšně přirychlovat - jako například větvičky z třešně a zlatice (*Prunus avium*, *Forsythia intermedia*). (Bittnerová, 2010)

Obrázek 13 Venkovní oltář

Obrázek 13 Sloupy s girlandami

3.8 ARANŽMÁ POUŽÍVANÁ V SAKRÁLNÍ FLORISTICE

3.8.1 SLOUPY

Vznosné sloupy, jež podpírají klenbu kostela a jsou samy o sobě majestátní, budou ještě krásnější, budou-li pro zvláštní příležitost (např. svatba) ozdobeny girlandami z květin. Klíčem k úspěchu je rozměr výzdoby, drobné snítky se na velikých sloupech ztratí. Příprava masivních girland vyžaduje značné úsilí - například lano ozdobené velkými růžemi a tulipány. Pro okouzující dojem budou stačit i pouze dva ozdobené sloupy v blízkosti oltáře a několik lavic s podobnými úpravami (Hillier, 2002). Viz obrázek 14.

3.8.2 FESTONY A GIRLANDY

Festony a girlandy jsou jedním z nejstarších floristických děl, která lidé zhotovovali z listů a z květů a zdobili jimi při různých příležitostech ulice, domy, místnosti i sami sebe. I dnes jsou používány a oblíbené po celém světě.

3.8.3 FESTON

Již v antice se můžeme setkat s festonem, který se používal při oslavách a obřadech. Můžeme ho označit za předchůdce dnes známé girlandy. Ve většině případů je feston pouze jednou prověšen, ve svém středu zesílen a více ozdoben. Po jeho stranách jsou zavěšeny dva kyjovité útvary či věnečky.

3.8.4 GIRLANDA

Girlanda vznikla spojením několika festonů. Je to podlouhlé až dlouhé aranžmá, které při zavěšení může být jednou i vícekrát prověšeno. Zhotovuje se z jednoho či více druhů rostlin a může se v ní projevovat různý rytmus (pravidelný, nepravidelný).

Girlandy se nejčastěji vytvářejí vázáním, dále vypichováním, skobičkováním či proplétáním.

V historii i v současné praxi se můžeme setkat s různými formami girlandy, jako je cop, řetěz či snítka.

3.8.4.1 ROZDĚLENÍ GIRLAND PODLE TVARU

Jednostranná – určená k zavěšení na stěnu či k položení. Její průřez může být plochý až půlkulatý pro zavěšení na stěnu, tři čtvrtě kruhový až kruhový pro položení na portály, balustrády, parapety, stoly apod.

Oboustranná – girlanda se zavěšuje do prostoru, zejména mezi sloupy na arkádách, podél zábradlí nebo balustrád, pro optické snížení výšky prostoru, případně pro jeho rozdělení. Její průřez musí být vždy kruhový.

3.8.4.2 ROZDĚLENÍ GIRLAND PODLE POUŽITÉHO MATERIÁLU

Ze zeleně – pro výrobu girland se používají větve jehličnanů nebo stále zelených keřů (*Buxus, Laurus, Hedera*).

Z květin – květinové girlandy se zhotovují z trvanlivějších květů, které se vpichují do těla girlandy nebo se navazují, a to jednotlivě nebo ve svazečcích.

Kombinované – zhotovují se z obou typů materiálů, popřípadě se mohou doplnit ovocem, zeleninou a větvičkami s plody (*Sorbus, Malus*). (Bittnerová, 2007)

3.8.4.3 COP

Často bývá předmětem lidové tvořivosti. Jeho základ je spleten ze slámy, sena, lýka, lana nebo šňůr a je dozdobován sušenými plody a květy. Můžeme ho vidět při různých lidových slavnostech (dožínky) či jako dekoraci interiéru.

3.8.4.4 ŘETĚZ

Rostlinný materiál bývá navlékán či zavěšován na šňůry, nitě či drátky a poté využíván k dekoraci, nejčastěji při lidových slavnostech.

3.8.4.5 SNÍTKA

Lehká, ohebná, štíhlá, volná řada květů a listů propletená mezi ohebné výhony rostlin.

3.8.5 DEKORACE LAVIC

Obrázek 14 Roh hojnosti

3.8.6 KAPKY NA TYČÍCH

Podlouhlé kapky na tyčích se svým tvarem hodí jako ozdoba lavic do goticky utvářeného prostoru. Kapku vytvoříme z papíru a drátku. Do základu zasuneme kousek hadice, pomocí které se vytvořená kapka lehce nasadí na tyč. Vytvořený základ ovineme mechem a upevníme ozdobným drátkem. Drátek s navlečenými perlami také ovineme kolem kapky. Měkké plstnaté listy šupinovitě uspořádáme, přilepíme na spodní část podstavce a začistíme stuhami (Haake, 2010).

3.8.7 ROH HOJNOSTI

Obloukovitý roh hojnosti slouží k ozdobení boční strany tradiční kostelní lavice. Pro vytvoření ozdoby je potřeba připravit rámy z pletiva naplněného navlhčeným rašeliníkem nebo podobným materiálem (Hillier, 2002).

3.8.8 VĚNEC

Využití věnců coby dekorace a jako výrazu oslav sahá dál než k našemu dětství. Ve starořecké a staroperské kultuře se věncům říkalo diadém - od řeckého slova diadema, „něco obtočeného“. Diadém býval také pruh látky upevněný kolem okraje královského čepce, symbolizujícího příslušnost k panovnickému rodu.

Není úplně jasné, kdy se z věnce jako ozdoby hlavy stala ozdoba na stěnu, ale je celkem možné, že po nějaké oslavě někdo věnec nevyhodil, ale prostě ho zavěsil na skobu na zdi.

Věnce mívají kulatý tvar, původně zřejmě symbolizující celistvost a spojení. Oválné věnce jsou tradiční, ale v současnosti existuje i řada jiných tvarů (Rankinová, 2001).

V sakrální floristice se věnec objevuje v různých obdobích.

Věnec jako výzdoba velikonoční - z čerstvého jarního materiálu.

Věnec vytvořený pro poděkování za úrodu - přizdobený plody a obilím.

Věnec adventní – v tradičním kruhovém věnci jsou ke kulatému rámu z mechu připevněny například větvičky jehličnanů a cesmína spolu s červenými baňkami a velkou pentlí (Hillier, 1988).

Věnec smuteční - náleží k nejdůležitějším smutečním dekoracím a je speciální kategorií smuteční floristiky.

3.8.9 KŘÍŽ

Kříž jako vzpomínkové aranžmá připomíná křesťanům i v době jejich smutku, že je možné posmrtné shledání se zesnulým. Pomocí kříže vyjadřují pevné přesvědčení o zmrtvýchvstání a víru v něj. V takovém smyslu má pamětní kříž mnohem větší význam než jakékoli jiné aranžmá.

Symbolický křesťanský kříž musí být důkladně a přesně vytvarovaný (Haake, 2010).

3.8.10 PROSTOROVÉ ARANŽMÁ

Paralelně zpracované aranžmá s květinami směřujícími do výše působí obzvláště silným dojmem v řadě podél zdi. Použijeme skleněné válce vyplněné vespod styroporem a nad ním aranžovací hmotou, kterou tak ušetříme. Skleněnou nádobu obklopíme listy *Typha*, které jsou přichycené pomocí gumiček. Gumičky nakonec překryjeme ozdobnou stužkou. Vysoká květenství rostlin vypichujeme až na závěr (Haake, 2010).

3.8.11 VÁNOČNÍ STROM

První zmínka o vánočním stromku zdobeném ovocem, sladkostmi a papírovými květinami a postaveném ve světnici, pochází z roku 1570 z brémské kroniky. Byl umístěn v cechovní budově, kam byly pozvány děti tamějších řemeslníků.

Obrázek 15 Vánoční strom

Počátkem 19. století se objevuje i v českých zemích, kde byl však tento prvek dlouho považován za neslovanský. V Praze ho prý poprvé jako překvapení pro své hosty vystrojil roku 1812 režisér Stavovského divadla Jan K. Liebich, který ho znal z rodného Bavorska. Záhy se vánoční stromeček objevil v jídelnách české šlechty, ozdobený si ho lidé věšeli nad štědrovečerní stůl. Tato tradice v Británii přetrvává dodnes. V pražských měšťanských rodinách byl rozšířen již ve 40. letech 19. století, kdežto na venkově se vánoční stromek ujal asi až od 60. let. 19. století. Stromky byly v chalupách zavěšovány od stropu za špičku. Byly zdobeny červenými jablíčky, sušeným ovocem, cukrovím, kostkami cukru zabalenými do barevných papírků (Bittnerová, 2011).

4 MATERIÁL A METODY

4.1 Metody získání informací a fotografického materiálu

4.1.1 Izrael

Informace a fotodokumentaci v Izraeli jsem získala opakovanými návštěvami u vlastní rodiny (Gerloff). S rodinou jsem cestovala po všech významných historických památkách - zejména v Jeruzalémě a Galilei.

Fotodokumentace byla pořízena fotoaparátem Olympus Mi1010 a byly využity turistické pohlednice.

4.1.2 Švýcarsko

Informace a fotodokumentace při první turistické návštěvě v roce 2005 - turistika v oblasti Locarno a Lugano, návštěva Bernu, Lucernu atd.

Druhá návštěva Švýcarska v roce 2011 u pastora Zuzany Jaeggi ve středisku reformované církve Centre Reformé v Charmey a v kantonu Fribourg v městě Fribourg.

Fotodokumentace byla pořízena fotoaparátem Lumix - Panasonic DMC F3 a byly využity turistické pohlednice.

4.1.3 Polsko

Zimní návštěva na adventních trzích v Krakově a letní turistika v severomoravském příhraničí. Ústní sdělení Malgorzata Rakowska, nyní bytem Zborov na Šumpersku.

Další informace a fotodokumentace byly získány z [www.stranek-Kalwaria Zebrzydowska](http://www.stranek-Kalwaria-Zebrzydowska), dostupné z www.kalwaria.eu

4.1.4 Německo

Opakované návštěvy u vlastní rodiny - oblast Schwarzwald, město Michelstadt im Odenwald.

Při návštěvě po cestě do Schwarzwaldu byla pořízena fotodokumentace fotoaparátem Lumix-Panasonic DMC F3. Další vysvětlení a ústní sdělení podala Elisabeth Gerloff.

Informace a fotografie v části o Bavorsku byly získány na www.bavorsko.eu

4.1.5 Česká republika

Vlastní cestování po sakrálních objektech České republiky zejména po severní a jižní Moravě.

Další informace byly čerpány z časopisů Floristika a ze stránek Svazu floristů a květinářů České republiky. Fotodokumentace převzata z www.fatym.com.

Ústní sdělení a část informací, farář římskokatolické církve ve Zborově Bohuslav Směšný a kostelník římskokatolické církve Slawomir Lajter ve Zborově.

Fotodokumentace vlastních prací z farnosti Zborov byla pořízena fotoaparátem Olympus M I 1010 a fotoaparátem Lumix - Panasonic DMC3.

4.1.6 Ukrajina

Informace o pravoslavné církvi a květinové výzdobě poskytla Rappová Olga z Knjaže Luka - Dolina, republika Ukrajina. Fotodokumentace Rappová Olga, fotoaparát Sonny-Ericson.

Informace o církvi římskokatolické na Ukrajině - www.oblati.cz. Fotodokumentace www.oblati.cz.

4.1.7 Slovenská republika

Informace o Slovensku byly získány při opakovaných turistických návštěvách Slovenské republiky - především lázně Piešťany a okolí. Další informace byly čerpány z časopisů o floristice.

Fotodokumentace a informace z Mariánského kostela v Kysuckém Novém Městě a jeho okolí - Karetová Zuzana, která podala vysvětlení k vytváření výzdoby na Slovensku.

4.1.8 Velká Británie

Cestování po sakrálních památkách Velké Británie a Skotska v roce 2002. Fotodokumentace pořizována fotoaparátem Sokol.

Informace o floristice v Británii byly čerpány z literatury - Hillier M.

Další informace a fotografie byly získány ze stránek www.NAFAS.

4.2 MATERIÁL

4.2.1 FLORISTICKÉ NÁŘADÍ

Nářadí pro sakrální floristiku, převážně interiérovou.

Zahradnický nůž, dlouhý kuchyňský nůž ke krájení aranžovací hmoty, nůžky zahradnické a kancelářské, kleště na drát, nůžky na plech - stříhá se jimi pletivo, sešívačka pro sešívání

papírů a listů, nůžky aranžérské, tavná lepicí pistole, pinzeta, odtrňovač, postřikovač k zvlhčení celé kompozice.

4.2.2 VÁZACÍ MATERIÁL

Vázací lýko k vázání kytic, přírodní nebo barevné. Vázací provázky a gumičky. Pásy pro začišťování Guttacoll - obchodní název pro gutaperčovou pásku, ovinovací papírová páska, stuhy, netkaná textilie.

4.2.3 VÝROBKY Z DRÁTU A KOVU

Vázací drát na cívce, vázací drát včelařský, drát sekaný pálený a nepálený, papírový drátek, dekorační drátky, andělské vlasy.

4.2.4 POMOCNÝ MATERIÁL

Pomocný technický materiál může plnit funkci dekorační i estetickou, např. různě barevné aranžovací hmoty.

4.2.5 FIXAČNÍ MATERIÁL - LEPIDLA

Univerzální lepidla a dále speciální lepidla pro řezané květiny.

4.2.6 SPREJE

Clear liffe k prodloužení trvanlivosti zhotovené kompozice ze živých květin.

Sunshine lesk na listy, umělý sníh, vůně ve spreji. Roztoky na prodloužení trvanlivosti květů ve váze.

4.2.7 OSTATNÍ POMOCNÝ MATERIÁL

Aranžovací hmota pro řezané rostliny, hmota pro sušené rostliny, barevná aranžovací hmota, hroty k upevnění a stabilizaci aranžovací hmoty, držáky na svíčky, ampule a baňky. Skleněné korálky, kytičky, perličky, skleněné kuličky.

4.3 ROSTLINNÝ MATERIÁL ČASTO POUŽÍVANÝ PRO SAKRÁLNÍ FLORISTIKU

Sakrální floristika nepodléhá módním trendům a rostlinný materiál je převážně tradiční.

Pro historické objekty a dekorativní aranžmá se používají:

4.3.1 ROSTLINY NEJVYŠŠÍ HODNOTY

Zantedeschia aethiopica, Anthurium sp., Cymbidium, Hippeastrum sp., Lilium sp. a další.

4.3.2 ROSTLINY SE STŘEDNÍ HODNOTOU

Freesia sp., Eustoma grandiflorum, Gerbera sp., Tulipa sp. a další.

4.3.3 ROSTLINY S NEJNIŽŠÍ HODNOTOU

Mají kratší stonky a bohatě větvené drobné květy: *Hydrangea macrophylla, Rosa sp., Chrysanthemum sp.,*

4.3.4 ROSTLINY PRO VEGETATIVNÍ STYL

Solidago canadensis, Delphinium sp., Centaurea sp., Antirrhinum majus, Campanula sp., Dianthus sp., Leucanthemum sp. a další.

4.3.5 VÝPLŇOVÝ MATERIÁL A ZELENĚ

Asparagus umbellatus, Asparagus setaceus a Asparagus densiflorus, Xerochylum tenax, Gypsophila paniculata, Mahonia aquifolium, Buxus sempervirens, Matteuccia struthiopteris a další.

Dekorativní aranžmá bývají doplněna zelení exotických palem *Chamaedorea elegans, Chamaerops humilis, Howea forsteriana, dále Ruscus aculeatus a jiné.*

4.3.6 HRNKOVÉ ROSTLINY

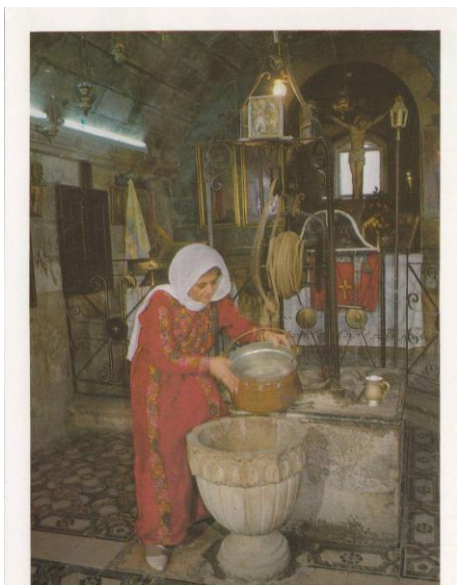
Pelargonium, Primula, Tagetes,

UMĚLÉ ROSTLINY většinou napodobují: *Paeonia sp, Rosa sp., Tulipa sp., Lilium sp., Chrysanthemum sp.*

5 VÝSLEDKY

5.1 SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA V IZRAELI

Vzhledem k tomu, že tato země je kolébkou tří největších monotheistických náboženství, prolínají se zde architektonické a estetické styly. Chrám Božího hrobu v Jeruzalémě má sedm oltářů a každý z nich patří jinému náboženství.

Obrázek 16 Studnice Jakobova

Naproti tomu místa, která zde patří různým křesťanským církvím – jednak římskokatolické, ale mnohem více církvím východního ritu, mívají každé svou květinovou výzdobu dle příslušných svátků. Ta sakrální místa, která spadají pod vyznání židů či muslimů, se nezdobí květinami.

Vyznavači islámu květinami vůbec nezdobí, Alláh je bůh pouště.

Obrázek 17 Kytice pro paschální večeři

Izrael má přísné zákony na ochranu přírody a ve volné přírodě žijících živočichů a rostlin. Zákon dokonce zakazuje i trhání většiny polních květin.

Běžný spotřebitel si koupí květiny jak v květinových obchodech kamenných, ale hlavně na tržištích. Židé své synagogy nezdobí, ale nakupují květiny pro výzdobu rodinných stolů jak při svátcích, tak zejména pravidelně každý týden pro tzv. paschální večeři. Kytici pro tuto příležitost v standardní profesionální kvalitě můžete koupit v každém stánku na trhu.

Členové křesťanských řádů a obyvatelé mnoha klášterů zdobí své sakrální objekty stejným způsobem jako v Evropě - povětšinou z vlastních zdrojů (např. františkánský klášter Sionských sester, kde se jeptišky starají o výzdobu tak jako v jiných zemích). Ačkoli jeptišky nejsou profesionálními floristkami, jejich cit pro estetiku, pro spojení barvy a materiálů pro nádoby, pro rostliny a materiály v interiéru je profesionální. Dokumentuje to vlastní foto autorky výzdoby kostela Blahoslavenství na hoře Blahoslavenství u Galilejského jezera, z františkánského řádu tamějších sester. Sestry upravují okolí kostela i okolí kláštera výsadbou autochtonních rostlin. K těmto účelům používají jak vypichovaná aranžmá pro dekorace na oltář, tak hrnkové rostliny v keramických nádobách.

Keramika je v Izraeli na vysoké úrovni. Už od pradávna je zde používána s vkusem a se zachováním estetických hledisek (viz hrnkové rostliny vsazené do nádob, které krásně korespondují s interiérem na přiložené fotodokumentaci z kláštera františkánského řádu). Boom nastává v Izraeli při velikonočních svátcích, kdy příliv mnoha tisíců turistů na všechna místa spojená s křesťanským vyznáním způsobuje, že členové jednotlivých denominací zdobí právě pro tuto příležitost příslušná sakrální místa řezanými květinami (např. chrám Božího hrobu apod.).

Obrázek 19 Kostel Blahoslavenství Galilea

Řezané květiny ze zahrad jsou v této době pro nás v nezvyklém sortimentu (*Rosa*, *Hippeastrum*, *Iris* a *Gladiolus* - a to od dubna do července) a slouží k výzdobě rodinných stolů při svátečních příležitostech.

Ve výzdobě sakrálních objektů převažují hrnkové květiny. V sortimentu hrnkových květin Izrael vyniká v pěstování a šlechtění rodu *Pelargonium*.

Kytici pro paschální večeři si tak v jarním období některé rodiny (např. rodina mé sestry) uvážou z květin z vlastní zahrádky. V období dlouhého vegetačního sucha pak kupují kytici na nejbližším trhu, kde vypadá jako kytice koupená v kterémkoli evropském květinářství.

5.2 SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA V POLSKU

Vliv římskokatolické církve v Polsku je v přímém kontrastu s jejím postavením v České republice. Zdejší římskokatolická církev je rozdělena na 41 diecézí, z nichž každá disponuje nejméně jednou katedrálou a množstvím menších a drobných sakrálních staveb. Najdeme zde dřevěné pravoslavné a hliněné protestantské kostely, gigantická opatství i kapličky na vodě a baziliku postavenou v poli. Kromě katedrál najdeme dřevěné kostelíky ukryté ve vesnicích a v malých městech.

Obrázek 18 Výzdoba podia

Katolíci putují k poutním chrámům, kalváriím (křížovým cestám) a k léčivým pramenům. Pravoslavní věřící nosí kříže na Svatý pahorek Grabarku. Židé putují k hrobům rabínů v Ležajsku a Lelowě.

Významná poutní místa Jasná Gora a Kalwaria Zebrzydowska a další jsou navštěvována celoročně a doputují na ně miliony lidí. Masové poutě věřících ke klášterním komplexům a

poutním shromaždištím vyžadují celoroční výzdobu, která se uskutečňuje formou sesazovaných dekorací.

V Polsku je velmi obsáhlá kategorie tematická příležitostná floristika. Obřady, které jsou v jiných zemích civilní, se v katolickém Polsku odehrávají v kostelech. Jsou to křtiny, bířmování, první přijímání a velký rozsah svatební a pohřební floristiky.

Pro tyto účely se používá dekorativní aranžmá, často používané v historických objektech. Linie aranžmá se rozbíhají ze středu těžiště ven do prostoru. Jednotlivé stonky mohou být skryty uvnitř kompozice, což je typické pro většinu aranžmá, nebo jsou odhaleny a stávají se důležitým estetickým prvkem (Bittnerová 2011).

K těmto aranžmá patří i precizně vybrané nádoby. Nádoby pro pompézní floristiku převážně barokních objektů nepodléhají moderním trendům a zachovávají si symetricky zaoblené křivky. Materiál nádob bývá těžký z důvodu stability a nenápadný, aby nerušil nádheru květin prvního řádu, který se zde používá ve velkém objemu.

Do těchto nádob se aranžuje dle umístění v prostoru - na hlavní oltář, to znamená ke zdi, kde jsou použity jednostranně aranžované nádoby.

Obrázek 19 Výzdoba hlavního oltáře

Jednostranně aranžovaná nádoba je pohledově zajímavá pouze z čelní strany. Zadní strana směřuje ke zdi, aby byla pro pozorovatele skryta. Jednostranná úprava květů se může použít téměř u všech nádob.

Oboustranné aranžmá je pohledově zajímavé ze všech stran. Určeno je k umístění v prostoru - v tomto případě po stranách oltáře a na obětní stůl (Bittnerová, 2011).

5.3 SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA VE ŠVÝCARSKU

Lugano, největší město rekreační oblast Ticina, je město květin, parků, vil a sakrálních staveb. V kantonu Mittelland leží město Solothurn, které je považováno za jedno z nejzachovalejších barokních měst ve Švýcarsku. Bern, hlavní město Švýcarska, si zachoval v maximální míře své historické prvky. Na rozhraní tří států - Německa, Francie a Švýcarska - leží město Basilei, jedno z hlavních center švýcarského umění, hudby a architektury, mezi níž patří i basilejská katedrála.

Obrázek 20 Alpská kytice

Naprosto rozdílně působí v kantonu Fribourg horské kapličky a kostely reformované církve, kde je i jiný přístup ke zdobení sakrálních objektů. V objektech církve reformované vidíme výzdobu zřídka, neboť podle základních regulí této církve se sakrální prostory nijak nezdobí. Mnohé zděné i dřevěné kostely a zejména horské kostely reformované církve jsou zdobeny jen venkovními výsadbami.

Obrázek 21 Reformovaný kostel ve Fribourgu

Pokud nějaké dobrovolnice ve farnosti kostel zdobí, dělají to zcela nahodile bez floristických principů. Na fotodokumentaci, která byla pořízena v kostele reformované církve ve Fribourgu, je vidět výzdoba, která by se dala charakterizovat jako styl vegetativní. Rostlinný materiál nemá původ na horských loukách, což je v kantonu Fribourg zakázáno, ale je ze zahrádek a z okolí domů. Aranžmá ve farnosti by se dalo charakterizovat jako vegetativní styl. Častým rostlinným materiálem je *Solidago canadensis*.

Vegetativní způsob aranžování je přirozený a růstu rostlin přizpůsobený způsob aranžování, ve kterém se formy, tvary a linie rostlin interpretují v souladu s přírodou. V tomto stylu se napodobuje přirozený růst rostlin nejen postavením jednotlivých rostlin, ale i jejich

výběrem. Vhodné jsou méně prošlechtěné druhy, které svým vzhledem připomínají divoce rostoucí rostliny v přírodě (Bittnerová, 2011).

Bohužel nádoby, které jsou v dokumentaci a mohly by vhodným způsobem podtrhnout vegetativní aranžmá, jsou posbírány zcela nahodile.

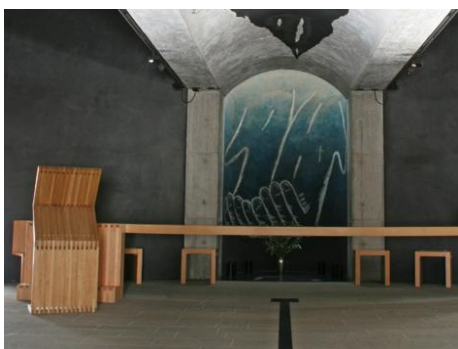

Obrázek 22 Kostel Rougemont

Nádoby pro sesazované dekorace v okolí horských kapliček a kostelíků oproti tomu bývají z hlíny nebo ze dřeva a výborně doplňují dřevěné a kamenné stavby v alpské oblasti Švýcarska.

Kapličky a drobné sakrální objekty jsou zdobeny zvláště v místech, kde vedou poutní trasy tzv. Svatojakubské cesty, pokud ale tato cesta stoupá v Alpách do větších nadmořských výšek, není již klima pro většinu pěstovaných květin vhodné. Autochtonní rostlinstvo alpských luk je přísně chráněné a nesmí se trhat.

Moderní sbory protestantské církve využívají někdy k výzdobě svých shromaždišť, která bývají i venku v přírodě, styl Land art.

Obrázek 23 Interiér moderního kostela

Je to umělecký směr 60. let, který vznikl v USA. Dá se zařadit k zahradnímu umění. Jako materiálu pro aranžmá se nepoužívá řezaných rostlin, ale přírodních prvků, jako např. půda, dřevo, kámen a jiné.

Obrázek 24 Land art

5.4 SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA V NĚMECKU

Velikosti Německa odpovídá množství unikátních sakrálních staveb. Patří sem např. katedrála v Mohuči, katedrála v Kolíně n. Rýnem, katedrála v Cáchách, v Ulmu a množství dalších menších sakrálních staveb. Vedle těchto staveb historických slohů jsou zde i mnohé moderní kostely, většinou protestantské.

Obrázek 25 Katedrála v Cáchách

V sakrální floristice jsou zvláště exponované dvě oblasti, a to Schwarzwald a okolí Stuttgartu a Bavorsko a část pod Alpami.

Typy výzdoby se liší podle oblasti – 26 spolkových zemí - a typu církve.

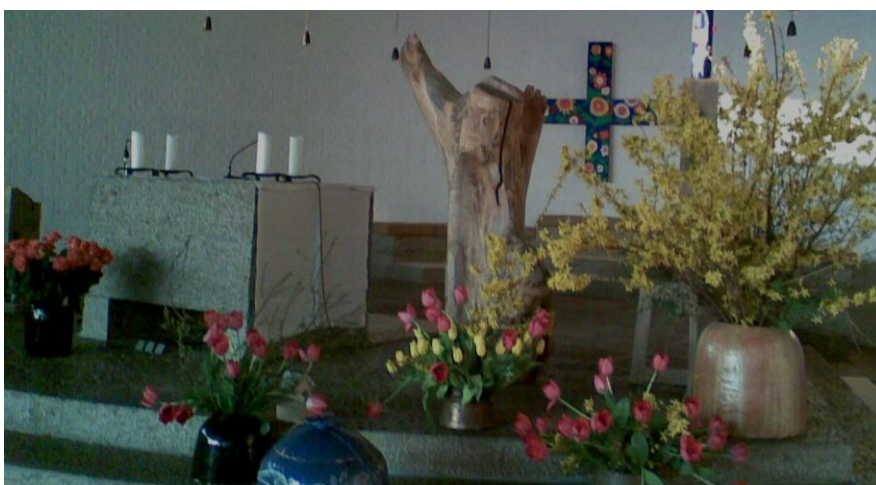
Obrázek 26 Mše v Bavorsku

Katolické kostely a katedrály se zdobí v dekorativním stylu. V oblasti Bavorska tento dekorativní styl podřizují lidovým tradicím a probíhající příležitosti, jak je vidět i z přiložené fotodokumentace.

Značná část sakrálních objektů spadajících pod správu církví protestantských je zdobena jinak. Tyto denominace využívají specifických způsobů zdobení při pořádání zvláštních akcí, tzv. festů, při nichž jde také o zábavu a sport za účasti celých rodin.

Z dostupných internetových stránek farností je vidět, že i když akci pořádají venku pro širokou veřejnost, výzdoba obětního stolu je tvořena s péčí, jako by se akce odehrávala v historickém objektu.

V moderních protestantských kostelech se můžeme setkat se zajímavými prostorovými aranžmá až s florálními objekty. Fotodokumentace takovéto výzdoby byla získána při cestě v okolí Stuttgartu směrem na západ. Kostel byl protestantský a volně přístupný i mimo mši. Výzdoba byla v moderním stylu, který by odpovídal charakteristice prostorového aranžmá i florálního objektu.

Obrázek 27 Výzdoba protestantského kostela v Německu

Florální objekt lze charakterizovat jako velmi specifické přírodní umělecké dílo, které se stává osobitou formou projevu floristy. Florista může tímto dílem ztvárňovat své umělecké představy, které mohou nabývat přesně definovaných tvarů nebo velmi abstraktních. Základem bývá konstrukce nebo prvek jako kmen, kámen, dlaždice (Bittnerová, 2011).

Obrázek 28 Výzdoba kostela v Klokočůvku

5.5 SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA V ČECHÁCH

Ačkoli podle statistik patří české země k těm nejvíce sekularizovaným zemím v Evropě, současně též náleží k těm nejbohatším na památky křesťanského umění. Vedle četných kostelů a klášterů se zde nachází veliké množství tzv. drobných sakrálních staveb, jako jsou kapličky, boží muka, mariánské a morové sloupy, sochy a kříže. Tyto objekty jsou často terčem vylupování, a proto na rozdíl od Polska je většina drobnějších sakrálních objektů bez jakékoli vnitřní výzdoby, samozřejmě i včetně floristické. Vliv mají zřejmě i velké rozdíly v přístupu k religiozitě v jednotlivých oblastech. V poslední době se situace zejména v regionu Moravy podstatně změnila. V Čechách můžeme zaznamenat velké nadšení pro floristiku, v moravském regionu pak přímo pro sakrální tematickou floristiku. I když tato aranžmá tvoří tzv. amatérky, jak je vidět z fotodokumentace, jejich aranžmá jsou vrcholně profesionální.

Práce oficiálních profesionálů si pak objednávají bohaté farnosti, jako je například farnost, do které spadá poutní klášterní areál na Velehradě. Dominantou obce je komplex kláštera s bazilikou Nanebevzetí P. Marie a sv. Cyrila a Metoděje, který se v současné době opravuje. Přesto zde můžeme vidět profesionální floristickou výzdobu, což je dáno i tím, že areál je rovněž turistickou atrakcí.

Obrázek 29 Oltář na Velehradě

V České republice se i tam, kde se výzdoba omezuje jenom na svatební aranžmá z rukou profesionálních floristů, zdobí v období Vánoc a Velikonoc. Vánoční a velikonoční výzdoba se řadí do kategorie příležitostné floristiky a květinová výzdoba bývá uskutečněna formou dekorativního aranžmá s doplňkovými dekorativními materiály.

Ze samotného názvu slova dekorativní neboli zdobný vyplývá, že se jedná o styl, ve kterém převládá zdobnost, ornamentálnost, bohatost, plnost. Dekorativní způsob aranžování byl používán v minulosti a je nejčastějším stylem v současnosti (Bittnerová, 2011).

Obrázek 30 Vánoční mše na Velehradě

V Čechách velmi oblíbená vánoční floristika je charakteristická použitím velkého množství doplňkového dekoračního materiálu. K adventnímu a vánočnímu času neodmyslitelně patří různé vánoční ozdoby (hvězdy, komety, andělci atd.).

Mezi umělými materiály se největší oblibě těší skleněné koule, zvonky, hvězdy, dále ozdoby ze slámy, dřeva nebo barevných kovů, rovněž také barevné stuhy, dráty, barevná vlákna, pedig, vata, cukr nebo umělý sníh ve spreji či prášku (Bittnerová, 2011).

Obrázek 31 Velikonoční výzdoba

Velikonoční floristika má oproti vánoční k dispozici větší výběr materiálu. Floristické obchody jsou plné jarních květin a venku se dá sehnat velké množství doplňkového jarního materiálu. Pro velikonoční aranžmá se často používá vypichovaná kytice.

Výhodou této techniky výroby kytice je menší časová náročnost v porovnání s kyticí vázanou. Je možné využití všech květů a zeleně se zlomenými nebo krátkými stonky. Při zhotovování vypichované kytice je důležité zapichovat rostlinný materiál dostatečně hluboko do aranžovací hmoty tak, aby nedocházelo k jeho vypadnutí. U vypichovaných kytic můžeme používat některé pomocné techniky jako navazování, prodlužování atd.

Nejčastěji používanými nádobami jarních a velikonočních dekorací jsou košíky a ošatky z různých přírodních materiálů: proutí, kůra, sláma, trávové listí, pedig aj. Často jsou uvnitř opatřeny nepropustnou fólií, což umožňuje aranžovat do nich i živé řezané květiny nebo sesazovat hrnkové rostliny. Působí rustikálně a přírodně.

Originálním dojmem působí floristicky zpracované nádoby různých tvarů nebo pro malé dekorace může být nádoba nahrazena skořápkou (Bittnerová 2011).

5.6 SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA NA UKRAJINĚ

Obrázek 32 Výzdoba oltáře

V blízkosti slovenských hranic se nachází oblast Haliče se zajímavým městečkem Žokva s dřevěnými kostelíky. V hlavní městě Kyjevě jsou sakrální stavby ještě z dob Byzantské říše, např. katedrála svaté Sofie, ale i jiné významné památky, jako chrám sv. Michala, chrám sv. Ondřeje, chrám sv. Vladimíra. V městě Lvov je řada pravoslavných i katolických kostelů zařazených do památek chráněných Unescem. Na hranicích města Lvova se nachází dominikánský klášter s kostelem Nanebevzetí. V zemi jsou i mnohé další kláštery, jako kyjevský klášter Pečerská Lavra nebo Počajivskij klášterní komplex – brána do pravoslavného světa.

Obrázek 33 Oblátský klášter na Ukrajině v Obuchivě

Sakrální floristika ve velkých městech na Ukrajině není oblíbené téma. Chrámy nejsou udržované z důvodu politické nestability a boje mezi katolickou a pravoslavnou církví. Zcela odlišná je situace v malých ukrajinských městečkách a vesničkách, kde si lidé svůj kostelíček rádi zdobí, ale mají existenční problémy. A tak se zdobí v létě květinami ze zahrádek a v zimě květinami umělými. Viz fotodokumentace z městečka Dolina - Knjaže Luka ve střední části

Ukrajinské republiky. Toto se týká pravoslavné církve. Katolická církev se snaží prosadit a staví si v zemi nové sakrální objekty, které pak zdobí klasickými evropskými metodami.

Viz misionáři obláti a jejich nový klášter na Ukrajině. Misionáři obláti patří pod římskokatolickou církev a specializují se na nejtěžší misie.

Pokud se nejedná o profesionální výzdobu, kterou si objedná skupina určitých zákazníků, zdobí se v menších městech materiálem, který dobrovolníci přinesou. Rostlinný materiál je v době zimní pro menší kostelíky zcela nedostupný, takže i v době vánočních svátků vidíme na přiložené fotodokumentaci umělé květiny.

Obrázek 34 Oltář pravoslavného kostela v Knjaže Luka

Umělé rostliny jsou náhradkou čerstvých a sušených rostlin a používáme je pouze tehdy, když to je nezbytně nutné.

Kromě podmínek mikroklimatu je při oprávněném použití umělých rostlin limitující i možnost výměny řezaných květin, údržby hrnkových květin nebo rostlin pěstovaných hydroponicky. Kvalita umělých rostlin se v posledních letech výrazně zlepšila. Kvalitní umělé rostliny mohou být vhodným doplňkem dekorací ze sušených rostlin. Nejčastějšími materiály pro výrobu umělých rostlin jsou plast, textil, papír, dřevo, kov a jejich kombinace (Bittnerová 2011).

Zdobnost je na pravoslavné Ukrajině velmi preferovaná, má však zcela odlišná estetická hlediska. Všechny dekorační předměty přinesené dobrovolníky jsou použity bez ohledu na svoji vhodnost.

V pravoslavných objektech je takto vyzdoben zejména ikonostas (Rappova, 2011).

5.7 SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA NA SLOVENSKU

Mezi nejvýznamnější katedrály na Slovensku patří Dom sv. Alžběty v Košicích, katedrála sv. Jana Křtitele a sv. Martina v Bratislavě, katedrála Nejsvětější Trojice v Žilině a konkatedrála sv. Mikuláše v Prešově. Je zde i množství dalších barokních kostelů a klášterů, např. kaštieľ Bešeňová, kaštieľ Halič, přestavěný z původního hradu, kaštieľ sv. Žofie v Ružomberoku nebo novorenesanční kaštieľ v Tepličke nad Váhom.

Pro slovenskou lidovou architekturu je typická dřevěná sakrální architektura. Nachází se především na severovýchodě Slovenska.

Například litmanovská farnost je řeckokatolická. Kostelík je malý a útulný. Na obrázku je možno vidět interiér kostela - ikonostas a jeho výzdobu.

Obrázek 35 Výzdoba řeckokatolického kostela v Litmanové

Velké katedrály v turisticky zajímavých městech udržují stálou spolupráci s některým květinářstvím. A nádherné historické oltáře bývají zdobeny klasickými dekorativními aranžmá, jak je můžeme vidět například v Polsku. Kostel sv. Jakuba v Levoči má však oltářů osmnáct, výzdoba z vázaných aranžmá se soustřeďuje na hlavní oltář a u bočních oltářů bývá instalována hrnková zeleň.

Obrázek 36 Katedrála sv. Michala v Prešově

Vyzdobit menší a malé kostelíky si jako v Čechách berou na starost ženy z farnosti a jako v Čechách aranžují do nádob klasický floristický materiál, doplněný o další materiál z vlastních zdrojů. Styl výzdoby je vidět na přiložené fotodokumentaci z mariánského kostela ve Spišském Novém Městě. Většinou se používá volné vkládání rostlin do nádob.

Obrázek 37 Výzdoba božího hrobu v Kysuckém Novém Městě

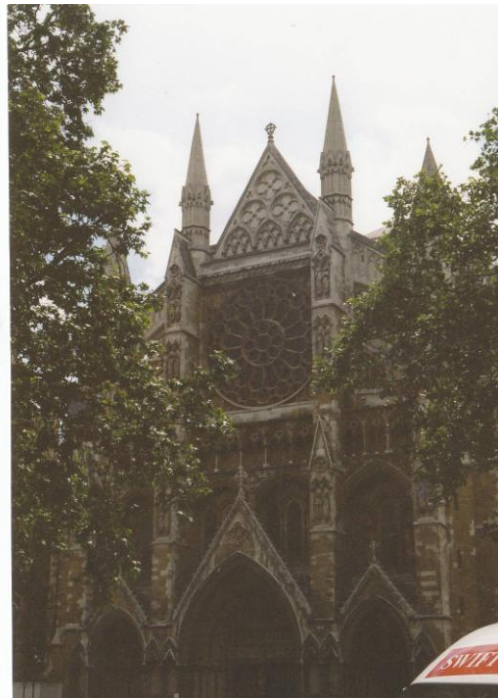
Je to nejjednodušší způsob zpracování rostlinného materiálu. Nejčastěji tak aranžujeme vázy, košíky nebo hlubší mísy. Při této technice je vhodné kombinovat bohatě rozvětvený, načechraný materiál, jenž snáze vyplní prostor nádoby, s nerozvětveným a rovným, který pak do něho podle záměru vkládáme. Pokud použijeme pouze rostliny s rovným, tuhým,

nerozvětveným stonkem, opřou se stonky o stěny nádoby a prostor uprostřed zůstane prázdný. Při aranžování nádob se širokým otvorem si můžeme pomoci různými způsoby. Jedním z nich je vložení králíkářského pletiva do otvoru nádoby. Tím otvor rozdělíme na mnoho malých otvůrků, do kterých vkládáme stonky rostlin. Při této technice je velmi důležité dokonalé uchycení pletiva v nádobě, aby z ní celá dekorace spolu s pletivem nevypadla (Bittnerová 2011).

Na Slovensku se také vždy udržela tradice poutí ke kapličkám a svatým obrázkům. Tato místa potom poutníci vyzdobí veškerým materiálem, který přinesli, podobně jako na Ukrajině.

5.8 SAKRÁLNÍ STAVBY A FLORISTIKA V BRITÁNII

Hlavní město Londýn je i sídlem britské královny a zde je v Buckinghamském paláci kaple královské rodiny. Dalším skvostem je katedrála sv. Pavla a proslavená je také sakrální architektura Westminsterského opatství. Dále můžeme jmenovat např. katedrálu v Salisbury, nebo v Liverpoolu. Hlavní město Skotska, Edinburgh, je plné kostelů, katedrál a opatství. Ve Velké Británii je nepřehledné množství domácích kaplí, ať už v historických domech nebo jako součást šlechtických sídel.

Obrázek 38 Westminsterské opatství

Ve Velké Británii můžeme zažít vrchol sakrální floristiky při zvláštní příležitosti, tzv. royal wedding. V roce 2011 se uskutečnila svatba korunního prince Williama a Cathe Middleton. Na tuto veřejností mohutně sledovanou událost, která probíhala ve Westminsterském opatství, se královská rodina důkladně připravila. Výzdobu Westminsteru zadala osvědčené firmě Shane Connoly a týmu floristek z NAFAS, se kterou průběžně spolupracuje při slavnostních příležitostech.

Kluby a společnosti aranžování květin se v Británii spojily již v roce 1959 a vytvořily Britský národní svaz společností pro aranžování květin – NAFAS.

Obrázek 39 Svatební výzdoba Westminsterského opatství

Napřed byly přivezeny v obrovských kontejnerech sedmimetrové javory. Potom byly naaranžovány květiny kolem starožitných svícníků, na oltář a několik dalších stojících aranžmá. Z rostlinného materiálu se nejvíce používal *Rhododendron*, *Siringa vulgaris*, *Viburnum*, *Helleborus*, *Convallaria majalis* a pro vůni ještě *Jasminum nudiflorum*.

Z kůru přepadávaly voňavé větve *Visteria chinensis*. Ačkoli středem zájmu byl samozřejmě obřad a jeho protagonisté, úžasně zvládnutá floristická práce i z těchto neobvyklých materiálů budila zaslouženou pozornost. Tato výzdoba překonala zatím všechny předešlé královské svatby, přestože materiály nebyly z luxusních květin, které nevěsta a ženich z ekologických důvodů odmítli.

Obdivuhodná byla například svatba prince Andrewa se Sarah Fergusonovou. V roce 1986 bylo členy NAFAS ve Westminsterském opatství v Londýně naaranžováno třicet tisíc světle růžových a krémových meruňkových a broskvových květů.

Obrázek 40 Navazované aranžmá

Británie udržuje vysoký standard floristiky nejen při královských svatbách, ale i každotýdenní výzdoba kostelů anglikánské církve je pro nás na nevídané úrovni díky NAFAS. Aranžmá v kostelech vynikají provedením vázané kytice s navazovaným rostlinným materiálem.

Obrázek 41 Svatební výzdoba Westminsterského opatství

Tato kytice je charakteristická tím, že veškerý rostlinný materiál, který se k vázání používá, nemá přirozený stonek. Stonky se navazují a podle potřeby navatičkují či prodlužují. Při vázání není nutné dodržovat princip skládání do spirály, dráty jsou kladeny paralelně vedle sebe a díky jejich vlastnostem si květ v kytici můžeme vyklonit podle potřeby.

Veškeré živé květy a zeleň musejí být ošetřeny proti uvadnutí, a to technikou vatičkování, příp. voskování. Celá kytice je na závěr ošetřena přípravkem, který zabraňuje dalšímu výparu vody z povrchu rostlin (Bittnerová, 2011).

5.9 VLASTNÍ PRÁCE

Vlastní práce jsou zpracovány pro výzdobu malého katolického kostela ve Zborově na Šumpersku.

Kostelík je ve venkovském barokním stylu po několika úpravách. Interiér velmi zvláště používá růžovou a světle modrou barvu, jakožto barvy Panny Marie. Před růžovým hlavním oltářem je obětní stůl ze světlého dřeva a jako stabilní doplňky dřevěný svícen a váza.

Popis vlastních prací neobsahuje dobu zhotovení a kalkulace cen, protože se jedná o práce čistě amatérské.

Obrázek 42: Velikonoční kytice ve Zborově

5.9.1 VELIKONOCE

5.9.1.1 VELIKONOČNÍ KYTICE DO KOSTELA

CÍL: kytice dekorativní v jarních barvách, korespondující s interiérem kostela.

BARVY: bílá, modrá, zelená, žlutá.

TECHNIKY ZPRACOVÁNÍ: vázání, lepení.

ROSTLINNÝ MATERIÁL: *Chrysanthemum x grandiflorum*, *Freesia sp.*, *Mahonia aquifolium*, *Buxus sempervirens*.

TECHNICKÝ A POMOCNÝ MATERIÁL: vázací drát, zkumavky, umělohmotné opěrky pro orchideje, žluté kokosové vlákno.

POSTUP PRÁCE: do pevně uvázaného základu z buxusu byly vpracovány větévky mahonie i s květy a umělohmotné opěrky, na které jsou pomocí tavné pistole přitaveny zkumavky, které utvořily stoupající konstrukci. Do zkumavek jsou umístěny ve střední části modré chryzantémy, jejichž barva se opakuje v malbě na zdi a na rouchách světců na postranních oltářích. Ve vrcholové části konstrukce jsou přidány bílé frézie. Zkumavky jsou obtočeny kokosovým vláknem, které je také lehce vpracováno do základu kytice.

Obrázek 43 Velikonoční aranžmá na postranní oltář

5.9.1.2 VYPICHOVANÉ ARANŽMÁ NA POSTRANNÍ OLTÁŘ

CÍL: velikonoční dekorace na růžový postranní oltář.

BARVY: růžová, starorůžová, karmínová, světle zelená, sytě zelená, žlutá.

TECHNIKY ZPRACOVÁNÍ: vypichování, vkládání do podložky.

ROSTLINNÝ MATERIÁL: *Dianthus caryophyllus sp.*, *Thalictrum delavayi*, *Gypsophila paniculata*, *Mahonia aquifolium*, *Buxus sempervirens*.

TECHNICKÝ A POMOCNÝ MATERIÁL: skleněná forma na bábovku, omyté křemeny, aranžovací hmota, dekorativní podložka.

POSTUP PRÁCE: do skleněné formy je umístěna aranžovací hmota a do jejího středu je zapíchnuta dekorativní podložka. Do podložky je technikou vypichování vpracován *Dianthus caryophyllus* a *Gypsophila*.

Do hmoty pod podložkou je vypíchána kvetoucí *Mahonia* a ještě pod ní na dno nádoby buxus. Hmota je obsypána bílými křemeny a v obvodu podložky jsou navázána dekorativní velikonoční vejce.

Obrázek 44 Velikonoční aranžmá na postranní oltář

5.9.1.3 VYPICHOVANÉ VELIKONOČNÍ ARANŽMÁ

CÍL: velikonoční dekorace na růžový postranní oltář.

BARVY: růžová, starorůžová, tmavorůžová, sytě zelená.

TECHNIKY ZPRACOVÁNÍ: vypichování do podložky.

ROSTLINNÝ MATERIÁL: *Chrysanthemum x grandiflorum*, *Chaenomeles speciosa*, *Thalictrum delavay*, *Hedera helix*.

TECHNICKÝ A POMOCNÝ MATERIÁL: aranžovací hmota Oasis, skleněný košík, vyprané křemeny.

POSTUP PRÁCE: předem nasáklá aranžovací hmota je umístěna na dno skleněného košíku a obsypána bílými křemeny. Z dlouhých šlahounů břečťanu je stočen základní tvar a konce jsou zatíženy kamínky. Do hmoty je postupně vypícháno: *Chrysanthemum*, *Thalictrum* a *Chaenomeles*.

5.9.2. SVÁTEK ZESNULÝCH.

5.9.2.1 VYPICHOVANÝ KŘÍŽ

CÍL PRÁCE: dušičková výzdoba kostela v tlumených barvách.

BARVY: šarlatová, černá, stříbřitě zelená, hnědá.

TECHNIKY ZPRACOVÁNÍ: vypichování do podložky, lepení.

ROSTLINNÝ MATERIÁL: *Chrysanthemum x grandiflorum*, *Sedum spectabile*, *Chamaecyparis lawsoniana*, plody *Quercus robur*.

TECHNICKÝ A POMOCNÝ MATERIÁL: podložka Oasis s dřevěnou konstrukcí, sušený plod pomeranče, černá stuha, tenký drátek, lepidlo.

POSTUP PRÁCE: v obrysu podložky jsou pomocí tavné pistole nalepeny plody dubu. Do aranžovací hmoty jsou hustě vypíchány větvičky cypřišku. Do středu kříže je umístěna přízdoba z plodu černého pomeranče, rozchodníku a temně rudých chryzantém, svázaných širokou černou stuhou. Přízdoba je upevněna lepidlem.

Obrázek 45 Vypichovaný kříž na dušičkovou výzdobu

5.9.2.2 ARANŽMÁ K OLTÁŘI PRO DUŠIČKOVOU MŠI

CÍL PRÁCE: aranžmá k oltáři v odstínech šarlatové a fialové smuteční barvě.

BARVY: šarlatová, fialová, zelená, hnědozelená, stříbřitě zelená.

TECHNIKY ZPRACOVÁNÍ: zpracování materiálu do králíkářského pletiva uchyceného na skleněné nádobě.

ROSTLINNÝ MATERIÁL: *Celosia argentea "Olympia"*, *Gerbera jamesonii*, *Chrysanthemum x grandiflorum*, *Sedum spectabile*, *Vaccinium myrtillus*, *Chamaecyparis lawsoniana*, *Aspidistra elatior*, *Clematis vitalba*.

TECHNICKÝ A POMOCNÝ MATERIÁL: sklenice potažená králíkářským pletivem, vázací drát, tenký navazovací drát.

POSTUP PRÁCE: po ošetření řezaných květin horkou vodou nadrátkování gerber a celosie. Směrem od hrdla nádoby dolů je zpracován závěs z cypřišku posetého temně fialovými perličkami a zakončen manžetou z rozchodníku. Manžeta je ovinuta suchou aspidistrou, vyplněna borůvkám a jsou do ní vetknuty chryzantémy a gerbery. Ze základu chryzantém vystupovaly nadrátkované celosie, zjemněné v průběhu stonků *Clematis vitalba* po odkvětu.

Obrázek 46 Dušičkové aranžmá k oltáři

6 DISKUZE

Jako čistá amatérka vytvářím výzdobu katolického kostelíčka v malé vesničce Zborov na Moravě teprve cca dva roky. Základy jsem čerpala na internetu, kde je možné si najít interaktivní výuku v angličtině s videoukázkami.

Obrázek 47 Oltář v letní výzdobě

Hodně inspirací se dá načerpat na stránkách www.fatym.cz. Zde jsou nafocené kompozice volně dostupné i k dalšímu kopírování. Na těchto stránkách je vidět, že zájem o sakrální floristiku vzrůstá, i když tento trend je vidět více na Moravě než v Čechách. Hlavně v tomto regionu stoupá počet farností, které mají floristickou výzdobu svého kostela nebo kapličky přímo na svých stránkách. Jinde mají to štěstí, že mají ve svém kruhu profesionálku, jako je tomu v případě Holic v Čechách.

Tam se starají o květinovou výzdobu kostela paní ing. Filipiová a paní ing. Ovčačíková, které aranžovaly výzdobu chrámových prostor na Floře 2000. Zde je prezentován i jejich tehdejší názor na úroveň a na budoucnost aranžování chrámových prostor.

"Naše republika má, jak víme, mnoho krásných a velice hodnotných sakrálních památek, které by si jistě zasloužily květinovou výzdobu. Bohužel vyzdobených kostelů je velice málo. A z toho mála se jen zřídka kdy setkáváme s výzdobou na profesionální úrovni. Dříve roli „aranžérek“ zastávaly řeholní sestry, na venkově ochotné ženy. Dnes má většina farností nedostatek finančních prostředků, a tak se kostel buď vůbec nezdobí, nebo se spokojí s narovnáním květin do vázy bez větší úpravy, nehledě na nevhodnost použitých barev a květů, jak vlastních květin, tak nádob."

Tento názor na stav sakrální floristiky dnes už podle mých zjištění neplatí.

Pouze co do kvantity nebývá aranžmá v takovém objemu, jak v Británii prezentuje Hillier (1998): dvě velké úpravy po stranách oltáře a kytice, která vítá příchozí. Jedno aranžmá na obětním stole a jedno vedle stolu je obvyklé v českých zemích i jinde.

V naprosté většině se uplatňuje pravidlo, které doporučuje Haake (2010), barvy výzdoby opakují barvy již v interiéru zastoupené. To vyplývá i z respektování liturgických barev, jak bylo uvedeno v rešerších -Salajka (1988): pravidla pro užívání liturgických barev se zrodila už ve 12. století.

Aranžmá, která popisuje Hillier jako girlandami ověšené sloupy a římsy, uvidíme tam, kde je dostatek finančních prostředků a zkušené nebo profesionální floristky, a to i v menších farnostech, jako například v Holicích. Zde zdobí, jak již bylo uvedeno výše, paní inženýrka Filipiová.

Na práci z Flory 2000 zaznamenáváme klasický floristický rostlinný materiál, jako *Dendranthema*, *Gerbera*, *Lilium longiflorum*, *Asparagus setaceus*, *Rumohra adiantiformis*, *Solidago*, *Trachycarpus fortunei*, *Buxus*. To je dle mého názoru charakteristický prvek sakrální floristiky a nové rostlinné materiály se podle mých zjištění příliš neprosazují. Tento stav je setrvalý a k velkému posunu nedošlo od doby, kdy byla citovaná práce realizována.

6.1 TRENDY

V době vzniku soutěžní práce na Floře ještě nebyly tak preferované floristické trendy, které u nás prosazuje Holandská květinová kancelář. Tyto trendy, pochopitelně z komerčních důvodů, propagují řezané holandské květiny. To je však atribut, který si z finančních důvodů farnosti ve větším množství nemohou dovolit. Většinou se materiál z floristického obchodu kombinuje s výpěstky ze zahrádek.

Obrázek 48 Posvícenská výzdoba

Z výsledků práce vyplývá, že tento stav neplatí pro Polsko, kde je církev silně spjata se státem a kde finanční možnosti korespondují s oficiální politikou.

V Čechách například, pokud se nejedná o kategorii příležitostné svatební floristiky, se využívá v maximální možné míře materiál z vlastních zahrádek a z okolní přírody.

Stejný přístup má i Británie, jak uvádí Hillier (1988):

„Chalupářské zahrádky poskytují po celý rok dostatek materiálu pro aranžování. Zahradní květiny, byliny a zeleň vytvářejí nádherná a pestrá aranžmá, která vypadají nejlépe v prostých nádobách. A nebude-li vám výběr ze zahrady stačit, přeskočte plot a prošmejděte okolní meze.“

Konstatování neplatí rovněž pro Švýcarsko nebo Izrael, kde není možné trhat luční květiny a rozhodně nic za plotem vlastní zahrady.

To, že luxusní komodity, jako jsou řezané květiny, nejsou vždy nutné pro vytvoření zcela dokonalých aranžmá, dokazuje popsaná a zdokumentovaná výzdoba královské svatby.

V prezentacích farností se trendy neobjevují, to ale neznamená, že v některých kostelech s moderním interiérem taková výzdoba nebývá. V době psaní této práce jsem však žádné neobjevila. Pokud by taková práce existovala, jistě by hlavně z pohledu profesionálních floristů byla velmi ceněná.

Dle mého názoru se v sakrální floristice trendy neuplatňují už proto, že vycházejí z každoročního image v oblečení a interiérech, zatímco sakrální floristika se přizpůsobuje architektuře, která může být i několik století stará a neměnná, a je třeba respektovat určitá pravidla, která, jak bylo uvedeno v případě barevnosti, sahají až do 12. století.

Obrázek 49: Dušičková výzdoba kříž s věncem

Tato pravidla byla podrobně uvedena v rešerších v kapitole technické podmínky, které se dodržují a upravují aktuálně, jak uvádí Bittnerová (2011). Před realizací výzdoby kostela je potřeba promluvit si s jeho správcem a zjistit omezení vyplývající z provozu kostela a z liturgických zvyklostí. Je také důležité, aby všechny součásti výzdoby v architektonických

památkách přesně zapadaly do interiéru. Vatikán například má svého vlastního floristu i pro svatební floristiku.

Pohled lidí, kteří přicházejí do sakrálních objektů za účelem církevním nebo jako turisté, podle mých zkušeností bývá poměrně konzervativní. Pokud přicházejí při nějaké příležitosti, očekávají dle mého názoru příležitostné aranžmá, jak je charakterizuje Haake (2010):

„Ozdobit znamená zdůraznit a zkrášlit určitou osobu či věc podle jejího charakteru, výrazu a stylu.“

Ze zcela jiných principů vychází práce našeho předního floristy Přemysla Hytycha, která je rovněž soutěžním aranžmá z kategorie sakrální floristiky. Aranžmá se jmenuje: prostorová květinová dekorace k oltáři. Toto aranžmá bych hodnotila jako řemeslně dokonale zpracované s použitím výhodných trvanlivých materiálů. Přesto si těžko představuji, jak by vypadal interiér, do kterého by se hodilo. Jistě by si však našlo svůj sakrální prostor zvláště tam, kde se jedná o výzdobu na dlouhé období. V praxi se však postupuje odlišným způsobem a napřed se hodnotí prostor a příležitost a potom se tvoří výzdoba.

Obrázek 50 Aranžmá k oltáři Hytych

I podle Bittnerové výběr materiálu a jeho barevnost by vždy měly vycházet z účelu použití a z prostředí, ve kterém budou umístěny.

„Tyto dekorace jsou v interiéru umístěny za účelem výzdoby významné události nebo oslavy, a to na dobu časově omezenou. Každé aranžmá je pro danou událost charakteristické jak typem, barvou, tak materiálem, ze kterého je vyrobeno.“

V čistém jednoduchém stylu je i aranžmá žáků VOŠ a SZŠ Mělník, které jsem našla v jejich fotogalerii. Toto aranžmá by bylo dle mého názoru velmi smutné, dalo by se však použít v době postní před Velikonocemi.

Naopak v době velikonočních svátků jak uvádí Bittnerová:

„Velikonoční a jarní dekorace by měly vyjadřovat radostné očekávání právě přicházejícího jara, měly by obsahovat pestré barvy probouzející se přírody.“

Obrázek 51 Velikonoční výzdoba sboru CČSH v Rakovníku

Na fotodokumentaci je výzdoba ze sboru církve husitské v Rakovníku. Aranžmá je velmi jednoduché a odlehčené, přesto silně evokuje probouzející se přírodu tak, jak si představují přístup k výzdobě příslušníci reformovaných církví.

Jiná atmosféra přichází v době svátku zesnulých. Ačkoli, jak uvádí Haake (2010): „V kostelních prostorách, které jsou slabě osvětlené, mají být voleny pro aranžmá světlé velké květy.“

Obrázek 52 58 Aranžmá v šarlatové barvě: Michaela Tomanová

Toto pravidlo jsem nemohla využít pro dušičkové aranžmá ve Zborově, kde byla podmínka tlumené barvy v odstínech šarlatové, i když celkově dekorace v prostoru trochu zaniká. Je to dáno i tím, že v kostelíku je pestrý koberec v tmavých barvách. To je poměrně časté, protože ve starších a historických objektech bývá velmi chladná podlaha.

Obrázek 53: Dušičková výzdoba - autorka

Mnohem lépe vyniká práce paní Tomanové, která je v podobných barvách, ale krásně se odráží od bílého mramoru. Paní Tomanová zdobí kostel ve Velkých Bílovicích a z provedení práce je vidět, že má již desetiletou praxi. Tato práce je lépe zpracovaná a je z lepších materiálů, ale protože ji prezentuje jako inspiraci, dá se jejích inspirací využít.

Dle mého názoru práce paní Tomanové také naplňuje většinové představy o sakrální floristice.

Jak se dá spojit tradice a vývoj směrem k moderní sakrální floristice, určitě prezentuje následující aranžmá. Je to ukázka tradicionalistického, ale přesto moderního aranžmá ze stránek NAFAS, kterou aranžoval přední britský florista a designér John Chennell na Harvest Festival 31. 10. 2008.

Obrázek 54: Aranžmá do gotického kostela - John Chennell

Toto aranžmá, i když jeho forma je moderní a formálně lineární, přesně vyjadřuje to, co je uvedeno již v literárních rešerších - Haake 2010.

V gotickém kostele stoupá náš pohled stále vzhůru a stejně ho doprovází nádherná vazba z tulipánů a zeleně, které jakoby se vzpínaly směrem ke gotickým obloukům chrámu.

Zpracování a vyznění tohoto aranžmá jenom potvrzuje moji hypotézu, že sakrální floristika je zatím doménou klasických aranžmá, která nepodléhají trendům.

7 ZÁVĚR

Práce se zabývá květinovou výzdobou kostelů u nás a v dostupném zahraničí a pokusila jsem se v ní shrnout poznatky o současné sakrální floristice a o její budoucnosti.

Z práce vyplývá, že přes současnou ekonomickou krizi se sakrální floristika vyvíjí co do objemu i kvality, ale zůstává velmi konzervativní ve výběru materiálu i typů vazeb.

To samozřejmě souvisí i se situací, kdy nejvíce zdobí katolíci, kteří jsou ale na druhou stranu velmi konzervativní, a to zejména v Polsku.

Protestantské církve nedbají na tolik pravidel, ale zároveň se nechtějí při výzdobě svazovat ani pravidly floristiky, což není nutné, ale vždy by se měla dodržovat pravidla estetiky.

Práce profesionálních floristů na soutěžích jsou zase příliš odtržené od skutečných podmínek v sakrálních objektech.

Bylo by zajímavé a jistě i přínosné, kdyby začínající mladí floristé navštívili objekt nějaké protestantské církve a seznámili se s pravidly, možnostmi a provozem v daném objektu. Velký finanční profit to jistě nepřinese, ale dle mého mínění to přinese cit pro estetiku a moderní aranžmá, který se pak může hodit na soutěžích, které jsou pro kariéru a uplatnění nezbytné. Tento vývoj bych předpokládala nejspíše na Slovensku, kde má floristika vysokou úroveň, ale je zde i větší sepratost mladých lidí s církvemi.

Dále si myslím, že tento vývoj je možný i v Británii. Zde se, na rozdíl od jiných zemí, kde se floristice věnují převážně ženy, v rámci NAFAS realizuje i hodně mladých mužů.

Práce mi přinesla spoustu nových zkušeností. Seznámila jsem se zajímavými sakrálními objekty a dozvěděla jsem se množství informací o životě věřících v jiných zemích, ale i o práci různých květinových týmů a klubů.

Hlavním přínosem práce pak bylo to, že jsem prostudovala velké množství květinových aranžmá, ať už profesionálních nebo amatérských, a rozšířila si znalosti o rostlinném materiálu.

Prostřednictvím své práce, jsem, doufám, rozšířila povědomí o termínu sakrální floristika, který je mezi veřejností málo známý.

Jako floristka amatérka bych doporučila a také v budoucnu realizovala návštěvu kurzů vazeb, které se věnují základům estetiky a preciznímu vyhotovení aranžmá.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Altová B. 2009,. Možnosti studia evangelické sakrální architektury. Časopis fakulty humanitních studií UK Lidé města 11(3), 32-38

Bittnerova M., Dopita M., Fojtíková O., Hynková M., Jaroňová J., Kopáč P., Kindelmannová H., Kulmanová L., Kunte L., Kuťková T., Lišková J., Martínek J., Neugebauerová J., Rabušic S., Tichá D., Vaňková E. 2011, Floristika, Profi Press, Praha, s.402 ISBN 978-80-86726-43-4

Brickell CH., Andrews S., Argent G., Aylett R., Barker D., Barlow R., Barnes P., Bartlett G., Beckett A., Bown D., Brande J., Buchanan C., Burnie D., Burow B., Catterall E., Cheek R., Cooke I., Coombes A., Duncan B., Elliott J., Evison R., Foster M., Galbally J and Y., Gilbert R., Grant M., Greenwuud P., Grenfell D., Grey - Wilson Ch., Griggs P., Harkness P., Hawthorne L., Hender T., Hovenkamp P., Innes C., Jermy C., Key H., Knees S., Lord W., Mathew B., Mathews V., Maynard P., McKendrick M., Milles T., Miller D., Pearce J., Rickard M., Rittershausen W., Robinson P., Rose P., Rushforth K., Schilling T., Skelmersdalle Ch., Small D., Smith A., Stewart J., Taylor N., Trehane D., Wade W., Waite R., Walker T., Whiteley T., 2008, A-Z Encyklopedie zahradních rostlin, Knižní Klub Praha, s1128 ISBN978-80-242-2069-7

Fifková, R.2010, Adonisova zahrada. Symbolika květin v mýtech, legendách a výtvarném umění.Vlastivědné muzeum v Olomouci v roce 2010. s. 62 ISBN 978-80-85037-57-9

Haake K.M., 2010, To je floristika! Das ist floristik! BLOOM's Gmbh, Rantingen (SRN). Profi Press s.r.o. s.320 ISBN 978-80-86726-39-7

Hillier M., 1988, Květiny. (Flowers . Dorling Kinderslay , London 1988). Fortuna Print , Praha v roce 1994, s.256 ISBN 80-85873-01-x

Hillier M., 2000 Květiny. Umění aranžování . (Flowers. The book of Inspirational Desing. Dorling Kinderslay, London, 2000). Slovart, s.r.o., v roce 2002 , s.516 ISBN 80-7209-401-7

Jaeggi Z., 2011 ústní sdělení Fribourgh

Jílek A., 2011 Bratislava v záplavě květin Floristika 14 (4), 58-61

Jílek A., 2010 Dekorace sakrálního prostoru Floristika 13 (3), 62-63

Karnetová Z. 2011, ústní sdělení Praha

Klečková J., 2012, Pozitiva přímého nákupu na burze Floristika 15 (1), 62

Lajter Slawomir, 2011, ústní sdělení Zborov 4.4.

Piková H., 2011 Stačí si jen vybrat Floristika 14 (5) 54-57

Piková H., 2009 Růže a gerbery - stálíce na našem trhu Floristika 12 (4) 6

Pojsl M., 2010 dostupné z www.vyskov.cz/akce/a3v-prof-miloslav-pojsl-vyvoj-sakralni-architektury-umeni

Rakowska M., 2011 ústní sdělení Zborov 4.4

Rankinová Ch., 2004 Věnce na všechny způsoby . BB/ART s.r.o. v roce 2004. (The complete Books of Vreaths. Sterling Publishing Co., Inc., New York 2001), s. 256 ISBN 80-7341-367-1.

Rappová O. 2011, ústní sdělení

Směšný Bohuslav 2011, ústní sdělení Zborov 4.4

Salajka M., 1985, Křesťanská bohoslužba, Blahoslav Praha, s.146

Seznam obrázků

- Obrázek 1: Aranžmá na chrámovém podstavci - Hillier M., 1994
- Obrázek 2: Sakrální objekt v Jižních Čechách - foto autorka
- Obrázek 3: Oltář v kostele ve Skalici - dostupné z <http://fara.farnosrtskalice.cz/category/floristika>
- Obrázek 4: Oltář Tvarožná Lhota - dostupné <http://fatym.com/view.php> nazevclanku-tvarozna-lhota-kvetinova vyzdoba kostela
- Obrázek 5: Oltář v liturgických barvách - dostupné <http://fatym.com/view.php> nazevclanku-kozojidy-vyzdoba kostela
- Obrázek 6: Lilie - Fifková R.,2010, Adonisova zahrada, Vlastivědné muzeum v Olomouci, nečísl.
- Obrázek 7: Narcis - Fifkova R.,2010,Adonisova zahrada,Vlastivědné muzeum Olomouc, nečísl.
- Obrázek 8: Hvozdík - Fifkova R.,2010,Adonisova zahrada,Vlastivědné muzeum Olomouc, nečísl.
- Obrázek 9: Růže - Fifkova R.,2010,Adonisova zahrada,Vlastivědné muzeum Olomouc, nečísl.
- Obrázek 10: Osvícený oltář - dostupné <http://fatym.com/view.php>-nazevclanku-veselí nad moravou-vyzdobakostela
- Obrázek 11: Myslivecká mše na Velehradě - <http://www.farnostvelehrad.cz/fotogalerie/seznam>
- Obrázek 12: Oltář v květech - dostupné <http://fatym.com/view.php> nazevclanku-kozojidy- vyzdoba kostela
- Obrázek 13: Venkovní oltář - <http://www.farnostvelehrad.cz/fotogalerie/seznam>
- Obrázek 14: Sloup s girlandou - Hillier M.,2002, Květiny-umění aranžování
- Obrázek 15: Roh hojnosti - Hillier M.,2002, Květiny-umění aranžování
- Obrázek 16: Vánoční strom - <http://fatym.com/view.php>-nazevclanku-satov-kvetinovavyzdoba
- Obrázek 17: Studnice Jakobova - Nabulus - John Shamma P.O.B.19286 Jerusalem
- Obrázek 18: Kostel Blahoslavenství - Galilea - foto autorka 2010
- Obrázek 19: Kytice pro paschální večeři - foto autorka 2010
- Obrázek 20: Kytice pro paschální večeři - foto autorka 2010
- Obrázek 21: Výzdoba hlavního oltáře - dostupné z <http://www.kalwaria.eu/fotogalerie>
- Obrázek 22: Alpská kytice - Photo und Verlag Klopfenstein Adelboden, 1990
- Obrázek 23: Reformovaný kostel ve Friebourgu - foto autorka, 2011
- Obrázek 24: Kostel Rougemont - edition Perrochet s.a. Lausane

- Obrázek 25: Land art - dostupné z <http://cs.wikipedia.org/Land art>
- Obrázek 26: Interier moderního kostela - foto pastorin Jaeggi
- Obrázek 27: Katedrála v CÁCHÁCH - foto autorka, 2008
- Obrázek 28: Mše v Bavorsku - dostupné z <http://www.bavorsko.eu/bavorske-tradice-kultura-a-festivaly>
- Obrázek 29: Výzdoba protestantského kostela v Německu - foto autorka 2010
- Obrázek 30: Výzdoba kostela v Klokočuvku - dostupné <http://www.klokocuvek.cz/vyzdobakostela>
- Obrázek 31: Oltář na Velehradě - <http://www.farnostvelehrad.cz/fotogalerie/seznam>
- Obrázek 32: Vánoční mše na Velehradě - <http://www.farnostvelehrad.cz/fotogalerie/seznam>
- Obrázek 33: Velikonoční výzdoba - dostupné <http://www.klokocuvek.cz/vyzdobakostela>
- Obrázek 34: Oblatský klášter na Ukrajině v Obuchivě - dostupné z <http://www.oblati.cz/fotky/fotky.html>
- Obrázek 35: Výzdoba oltáře - oblatský klášter - dostupné z <http://www.oblati.cz/fotky/fotky.html>
- Obrázek 36: Oltář pravoslavného kostela v Knjaže Luka - 2011 Rappova O.
- Obrázek 37: Výzdoba řecko-katolického kostela v Litmanove - dostupné z <http://www.litmanova.info/info.htm>
- Obrázek 38: Katedrála Sv. Michala v Prešově - foto autorka 2009
- Obrázek 39: Výzdoba Božího hrobu v Mariánském kostele v Kysuckém Novém Městě, Karnetova Z. 2011
- Obrázek 40: Westminsterské opatství - foto autorka 2002
- Obrázek 41: Svatební výzdoba Westminsterského opatství - dostupné z <http://www.nafas.owedding/202011.html>
- Obrázek 42: Svatební výzdoba Westminsterské opatství - dostupné z <http://www.nafas.owedding/202011.html>
- Obrázek 43: Navazované aranžmá - dostupné z <http://www.nafas/K+Flower+Club.html>
- Obrázek 44: Velikonoční kytice ve Zborově - autorka
- Obrázek 45: Velikonoční aranžmá na postranní oltář - autorka
- Obrázek 46: Velikonoční aranžmá na postranní oltář - autorka
- Obrázek 47: Vypichovaný kříž na dušičkovou výzdobu - autorka
- Obrázek 48: Dušičkové aranžmá k oltáři - autorka
- Obrázek 49: Oltář v letní výzdobě - <http://fatym.com/view.php> - kozojidky

Obrázek 50: Posvícenská výzdoba www.fatym.com/view.php-posvícenská výzdoba v kostele sv-jana a pavla v citovicích

Obrázek 51: Aranžmá k oltáři Hytych - Floristika 2011 /4 (60)

Obrázek 52: Velikonoční výzdoba sboru CČSH v Rakovníku - foto autorka

Obrázek 53: Dušičková výzdoba kříž s věncem - SZŠ Mělník

Obrázek 54: Dušičková výzdoba - autorka

Obrázek 55: Aranžmá v šarlatové barvě: Michaela Tomanová